

október 2005

OBRANA

Chemické
centrum

Novinky
vo vystrojovaní

Služobné
voľno

Desiaty vojenský Kriváň

V posledný augustový víkend sa uskutočnil 10. ročník Medzinárodného vojenského výstupu na Kriváň. Podujatie organizuje Zväz vojakov Slovenskej republiky v Trenčíne (v spolupráci s ministerstvom obrany, generálnym štábom, regrutačným strediskom v Banskej Bystrici) a Vysoko špecializovaný vojenský ústav chorôb pľúcnych Nová Polianka. Podľa člena organizačného štábu podujatia plukovníka vo výslužbe Jozefa Košíka sa na jubilejnom ročníku výstupu zúčastnilo vyše 1200 turistov z 8 krajín.

Medzi účastníkmi nechýbali ani zástupcovia partnerských vojenských zväzov z Českej republiky, Maďarska a Poľska. Našich západných susedov reprezentovali nielen vojaci pražského útvaru čestnej stráže, ale aj desiatky aktívnych i bývalých vojenských profesionálov, ktorí trávili dovolenku v našich veľhorách. Náčelník prešovského regrutačného strediska kapitán Norbert Hrib a nadrotmajster Slavomír Krajčír z banskobystrického strediska odovzdávali na vrchole účastnícke listy desiatkam vojenských profesionálov z takmer všetkých útvarov a zariadení našich ozbrojených síl. Najstarším účastníkom výstupu bol 79-ročný podplukovník vo výslužbe Kornel Kubáni z Piešťan, najmladším zasa 7-ročný Adamko Petrovský z Trenčína.

Končiar vysoký 2494 metrov zdolal aj generálporučík vo výslužbe Jaroslav Ešmír, či major Marek Morawski. Tento poľský dôstojník, ktorý má za sebou pôsobenie v zahraničných misiách v Iraku i na Golanoch, až na vrchole zistil, že ide o vojenský výstup, keď spoločne s manželkou a dvoma synmi preberal od kapitána Hriba účastnícky list. Odteraz vraj bude posledný augustový víkend v jeho kalendári figurovať s označením Kriváň. Prisľúbil, že na takýto nádherný výstup privedie i svojich kolegov z útvaru.

Jozef ŽIAK

Foto: autor, Vladislav VAVRINEC

OBRANA

Mesačník Ministerstva obrany SR
Založený v Clevelande (USA) 1914
Obnovený v Bratislave v roku 1993
Ročník XIII, č. 10/2005
Do výroby zadané: 20. 9. 2005

Vydavateľ:

Ministerstvo obrany SR vo Vydavateľskej
a informačnej agentúre KOD KaMO

Šéfredaktor:

Mgr. Pavol VITKO
tel.: 0960 313 072, 0903 820 847
pavol.vitko@mod.gov.sk

Redaktori:

Jozef ŽIAK,
tel.: 0960 332 755, 0903 820 194
e-mail: jozef.ziak@mil.sk

npor. Mgr. Vladislav VAVRINEC,
tel.: 0960 312 980, 0903 820 854
e-mail: vladislav.vavrinec@mod.gov.sk

Vedúci vydania a jazyková úprava:

PhDr. Michal KRÍŠKO, tel.: 0960 313 054
e-mail: michal.krisko@mod.gov.sk

Fotoeditor:

Michal BURZA,
tel.: 0903 824 155
e-mail: michal.burza@mod.gov.sk

Grafická úprava:

Ing. Roman LUKÁČ

Tajomníčka redakcie:

Milena SLEZÁKOVÁ
tel.: 0960 312 984, fax: 0960 312 520
e-mail: milena.slezakova@mod.gov.sk

Adresa redakcie:

Mesačník OBRANA
VIA KOD KaMO, Kutuzovova 8
832 47 Bratislava
e-mail: obrana@mod.gov.sk
www.mod.gov.sk, www.mosr.sk

Rozširuje:

Podacie stanice MO SR

Tlač:

5. kartoreprodukčná základňa Nemšová

Nevyžiadany a uverejnený obrazový
materiál a rukopisy nevraciam.

© Ministerstvo obrany SR
Registračné číslo: 758/93

Na titulnej strane záber z chemického
cvičenia v Zemianskych Kostolnoch
(k reportáži na str. 4 – 5).

Foto: Michal BURZA

Z obsahu

Zmeny
v pozemných
silách

str. 9

„Slovenské
mamičky“
na Golanoch

str. 10 - 11

Antropoid 2005

str. 12 - 13

Strieborný
kickboxer

str. 31

Editoriál

V partnerskom
českom vo-
jenskom ča-
sopise A-report som
si prečítal, ako naši
priatelia za riekou
Moravou ponúkli or-
ganizátorom festivalu CzechTrek jeho organizo-
vanie na vojenskom pozemku. Minister obrany
Karel Kühnl zvažuje, že do úvahy pripadá ne-
využívané cvičisko či letisko. Nuž, oproti nasade-
niu policajtov je toto druhá poloha štátu. Dá sa
charakterizovať ako pochopenie a ústretovosť.
Po skvelej, tolerantnej a srdečnej Pohode na vo-
jenskom letisku v Trenčíne ostáva aj našim pria-
teľom držať palce, aby sa tiež u nich stal hudob-
ný festival symbolom dobrej spolupráce rezortu
obransy s verejnosťou.

Niečo som však Čechom v minulých dňoch
v dobrom slova zmysle závidel. Ich vojenské
múzeá. Máme čo dobíhať. Je však skvelé, že
vojenské múzeum v Piešťanoch konečne otvorilo
dvere svojim návštevníkom. Po rokoch prípravy
a zamietania projektov, či čudného prešľapovania
na mieste mali otvorené už druhú sezónu a do-
stávajú sa do pozornosti návštevníkov. To je fajn,
hoci v Piešťanoch nateraz pracuje len deväť ľudí
— vrátane opravárov či reštaurátorov. Treba pri-
tom povedať, že vecou vojenskej histórie sa po-
stupne stanú aj viaceré štátne podniky a zariadenia
našho rezortu, ktoré čaká budú transformácia.
Hovorí o tom na stránkach 28 a 29 vedúci Odde-
lenia zriaďovateľských a zakladateľských činností
MO SR Mário Körmendy. V tejto súvislosti možno
spomenúť, ako o sebe prednávkou dali vedieť
zamestnanci z Leteckých opravovní Banská By-
strica. Iste, situácia u nich nie je ružová a hrozba
straty zamestnania je veľmi nepríjemná. Lenže
o to viac je zrejmé, že systém, kedy mal rezort
obransy z podstatnej časti užiť svojimi objed-
návkami všetky vojenské opravárenské podniky,
bol jednoznačne neudržateľný. To ako keby sme
nevnímali, že tu už nie je spoločná federálna ar-
máda, pre ktorú boli budované. Ani slovenských
vojakov už nie je ani zďaleka vyše 40-tisíc, ako
pred dvanástimi rokmi...

Vážení čitatelia — na dôvažok ešte je jedno
veľké poďakovanie. Za čo? Viď strana 19.

Chemická elita na Hornej Nitre

Jedným z prvých hmatateľných príspevkov Slovenska do Síl reakcie NATO (NRF) sa stalo zrekonštruované Výcvikové a testovacie centrum RCHBO v Zemianskych Kostolánoch. Šiesteho septembra slávnostne prestrihol pásku tohto špičkového zariadenia veliteľ Síl výcviku a podpory generálmajor Ján Kačmár a náčelník Štábu logistiky Generálneho štábu OS SR brigádny generál Ľubomír Háberl. Prítomný bol aj náš zástupca zo Spoločného veliteľstva Stred v Heidelbergu brigádny generál Pavel Macko.

Nie náhodou. Práve on sa výraznou mierou pričinil, aby sa výročná konferencia chemických odborníkov (NBC) uskutočnila práve v Zemianskych Kostolánoch. Tam sa zároveň konal medzinárodný workshop: Výcvik s reálnymi toxickými látkami. Celkovo na Hornú Nitru zavítalo vyše 70 odborníkov z USA, Veľkej Británie, Belgicka, Holandska, Francúzska, Poľska, Rakúska, Českej republiky, Maďarska, Dánska, Estónska, NSR, všetkých veliteľstiev aliancie v Európe, ale aj z Organizácie pre zákaz výroby a použitia chemických zbraní z Haagu, ďalej našich ministerstiev vnútra, hospodárstva a s nimi aj experti civilnej obrany.

Úspešná modernizácia

Pôvodný objekt Stredného chemického cvičiska Zemianske Kostolány bol vybudovaný v roku 1978 ako vrcholové pracovisko federálnej armády. Slúžilo na odbornú prípravu jednotiek chemického vojska a vševojskových jednotiek s otravnými a rádioaktívnymi látkami. „Podstatou modernizácie cvičiska bolo vybudovať špecializované zariadenie pre výcvik s toxickými chemickými látkami v súlade s požiadavkami Aliancie a zásadami Európskej únie. Po roku 1989 bol výcvik s toxickými chemickými látkami obmedzený, výcvik s rádioaktívnymi látkami sa nesmel uskutočňovať vôbec,“ hovorí veliteľ 5. základne opráv chemického materiálu v Čereňanoch podplukovník Miroslav Šomodík, pod ktorého cvičisko Zemianske Kostolány patrí.

V súčasnosti je možné vo Výcvikovom a testovacom centre uskutočňovať výcvik so všetkými toxickými chemickými látkami, nebezpečnými chemickými látkami, uzatvorenými rádioaktívnymi žiaričmi.

Všetky spomínané úlohy tu možno precvičovať na štyroch úrovniach zručností: od základných cez nadstavbových až po špecializované. Možnosti oceňuje aj náčelník oddelenia RCHBO na Generálnom štábe OS SR podplukovník Miroslav Ofčarovič. Veď v Zemianskych Kostolánoch sa podľa neho môže uskutočňovať výcvik aj s technikou RCHBO tých najväčších rozmerov, precvičiť dekontamináciu, odber vzoriek, prieskum a plnenie ďalších odborných-taktických úloh.

Chvália aj ďalší. Hádaj napríklad sa novému cvičisku potešili príslušníci rožňavského práporu radiačnej, chemickej a biologickej

ochrany. Ako prví ho využili podriadení veliteľa roty kapitána Ondreja Iliška.

„Môžeme tu cvičiť jednotlivcov i tímy s reálnymi toxickými chemickými látkami. Pre našich odborníkov cvičisko predstavuje možnosť na reálne precvičenie si všetkých teoretických poznatkov a praktických zručností. Výcvik s reálnymi látkami najmä z psychologického hľadiska nič nenahradí. Cvičisko je ideálne pre zladenie činnosti jednotlivých osádok,“ hovorí 30-ročný rodák z Michaloviec, ktorý ukončil štúdium vojenskej chémie vo Vojenskej akadémii na Liptove a potom pracoval v trebišovskej mechanizovanej brigáde, martinskom prápore okamžitej reakcie i v súčasnom chemickom prápore ešte v jeho predchádzajúcom pôsobisku v Rimavskej Soboti.

Ocenenia od zahraničných odborníkov

Výcvik pozorne sledovali zahraniční odborníci. Medzi nimi aj českí, ktorí v rámci NATO patria medzi uznávaných špecialistov. Major Jiří Havel z veliteľstva Spoločných síl Armády ČR v Olomouci oceňuje, že objekt je možné na výcvik využívať prakticky v každom ročnom období, vo dne či v noci.

„Pracoviská sú kryté, so samostatným odpadovým hospodárstvom. Poskytujú cvičiacim jednotkám vysoký štandard.

Kým nezgenerálkujeme naše cvičisko vo VVP Vyškov, radi by sme využívali Zemianske Kostolány," poznamenal major Havel, ktorý má bohaté skúsenosti z práce v chemických útvaroch v Liberci a v Jaroměři.

Podplukovník Ivo Musil z veliteľstva aliancie v Heidelbergu bol pri hodnotení ešte otvorenejší: „V súčasnosti predstavuje svetovú špičku v tejto oblasti. Bude radi, keď sa tu budú môcť pripravovať chemickí odborníci nielen z pôsobnosti nášho veliteľstva Stred v Heidelbergu, ale z celej Aliancie. Českí a slovenskí chemici ukázali nielen na spoločných cvičeniach, naposledy v minulom roku, ale aj priamo v bojových podmienkach v Kuvajte vysokú odbornosť a schopnosť spolupráce so svojimi kolegami z armád USA a Veľkej Británie.“

Podplukovník Ferenc Farkas z maďarského ministerstva obrany potvrdil živý záujem našich južných susedov o využitie cvičiska v Zemianskych Kostolánoch na prípravu maďarských chemických jednotiek. Maďari by tu radi cvičili už v priebehu budúceho roku. Ale nielen oni. Podľa podplukovníka Šomodíka podobný záujem deklarovali aj Rakúšanovia, Belgijčania, Rumuni či Nemci a samozrejme spomínaní Česi. V stredisku by sa mali objaviť aj príslušníci Síl reakcie NATO (NRF), či pracovníci Organizácie pre zákaz výroby a použitia chemických zbraní z Haagu.

Pomôcka pre veliteľov

Pre cvičiace jednotky a najmä ich veliteľov je veľkým prínosom, že celý výcvik sa nahráva. Nechýba moderný informačný a komunikačný systém, ako aj kamerový systém. Riadiaci cvičenia vo veži, ktorá je okrem iného vybavená modernou automatickou meteorologickou stanicou a riadiacim pultom, odkiaľ sa ovládajú všetky technické zariadenia výcvikového a testovacieho centra, má dokonalý prehľad o celom výcviku. Každý jeho detail je zaznamenaný. Veliteľ pri odchode z výcviku do domovskej posádky dostane cédečko. Pri príprave na ďalšie zamestnania či nových chemických odborníkov na jeho základe môže oveľa rýchlejšie odstrániť niektoré chyby vo výcviku.

Záznam má veliteľ jednotky k dispozícii takmer okamžite po ukončení napríklad dopoludňajšieho zamestnania, poznamenáva podplukovník v zálohe Ladislav Nagy z generálneho štábu a dodáva, že v hlavnej budove si ho môže v brífingovej miestnosti premietnuť a hneď na mieste odstrániť niektoré chyby či nedostatky. Najmä v prípade, keď sa v prvé dni cvičí s náhradnými látkami, aby bol výcvik s reálnymi látkami už bez problémov.

Takúto možnosť si pochvaloval aj veliaci poddôstojník prvej čaty rotmajster Juraj Hladký. „Precvičili sme si vytyčenie prieskumnej pochodovej osi, kontaminované-

ho priestoru, prechodu cez takýto priestor, dekontamináciu a prípravu ľudí a techniky na plnenie ďalších úloh. Hlavne pri dekontaminácii vozidiel dostali poriadne zabráť naši vodiči. Prejazd cez dekontaminčné rámy prakticky v nulovej viditeľnosti, keď musia udržať stabilnú rýchlosť od dvoch do troch kilometrov za hodinu, vyžaduje poriadnych odborníkov“, hovorí rotmajster Hladký.

Ozajstným odborníkom je aj vodič špeciálneho vozidla desiatnik Peter Mihályi. 24-ročný rodák z Rimavskej Soboty absolvoval dopravnú priemyslovku a už takmer štyri roky je profesionálnym vojakom.

„Pri dekontaminácii nič nevidíme, ide o na periskopy v bojovej polohe. Musím dávať dobrý pozor, aby som sa nedotkol rámov a udržal konštantnú rýchlosť dva

júca vojenská technika a vojaci sú kontaminovaní, alebo nie. „V starom laboratóriu sme robili len klasické analýzy na báze obyčajných reakcií. Terazšie prístrojové vybavenie nám umožňuje oveľa presnejšiu analýzu. Zvyšuje sa aj bezpečnosť cvičiacich vojakov. Vieme garantovať, že po svojom odchode z cvičiska nebudú predstavovať pre svoje okolie nebezpečenstvo, nekontaminujú ich,“ konštatuje nadporučík Božok.

Napriek slovám chvály chcú podplukovníci Šomodík a Oľčarovič aj naďalej postupovať v zlepšovaní podmienok vo Výcvikovom a testovacom centre RCHBO Zemianske Kostolány. „Keďže v názve má aj testovacie centrum, tak sa tu budú robiť aj vojskové skúšky prístrojov a techniky s reálnymi testovacími látkami. Je to jediná príležitosť,

až tri kilometre. Keby som išiel rýchlejšie, dekontaminácia by nebola taká účinná“, hovorí vodič. Jeho majstrovstvo ocenil aj veliteľ družstva dekontaminácie čatár Samuel Fecko. Kontrolou úspešnosti ich činnosti sa zaoberajú pracovníci mobilného laboratória. Analytik nadporučík Milan Božok je spokojný, že nové prístroje dokážu veľmi presne zistiť, či odchádza-

ako si overiť, či ochranné pomôcky i technika sú kvalitné. Rekonštrukciou prejdú komunikácie, aby sa po nich mohla bez problémov pohybovať ťažká špeciálna technika, ale aj ubytovacie a stravovacie kapacity v objekte Žárček,“ poznamenal podplukovník Šomodík.

Jozef ŽIAK

Foto: Michal BURZA

Naši do velenia Irackej slobody

„Slovensko neplánuje prehodnotiť svoje pôsobenie v Iraku,“ povedal minister obrany Juraj Liška počas prijatia novému veľvyslancovi USA v SR Rodolphovi Valleemu (na fotografii).

V rámci operácie Iracká sloboda pôsobí pod velením Spojených štátov 105 príslušníkov Ozbrojených síl SR. Slovensko zároveň prijalo ponuku USA, aby do velenia operácie v Bagdade vyslalo troch dôstojníkov ako súčasť kontingentu, ktorého pôsobenie schválil parlament. Túto ponuku prezentoval počas nedávnej návštevy Slovenska predseda Zboru náčelníkov štábov generál Richard Myers.

Minister Liška zároveň informoval veľvyslanca Valleeho o pripravách výcviku irackých vojenských policajtov na Slovensku. Návrh už odobrila vláda a v prípade súhlasu parlamentu by po 1. októbri prešlo výcvikom v jednom z vojenských priestorov 16 príslušníkov irackých bezpečnostných zložiek. (r)

Foto: Michal BURZA

Minister Liška v Berlíne

Minister obrany Juraj Liška sa zúčastnil 13. a 14. septembra na neformálnom zasadnutí ministrov obrany členských krajín Severoatlantickej aliancie v Berlíne.

Stretnutiu dominovala diskusia o reforme NATO, ale aj euro – atlantická bezpečnosť a obranná politika v boji proti terorizmu. Témami summitu boli tiež mierové operácie v Kosove a v Afganistane, výcviková misia v Iraku a budovanie síl rýchlej reakcie – NRF.

Prvý Kurz národnej bezpečnosti

Slovenská republika ako člen NATO má záujem posilniť komplexnú prípravu vyššieho vojenského manažmentu v oblasti bezpečnostnej politiky, krízového manažmentu, medzinárodných štúdií, stratégie a líderstva.

Preto bol 8. septembra 2005 v Národnej akadémii obrany maršala Andreja Hadika v Liptovskom Mikuláši slávnostne otvorený prvý ročník Kurzú národnej bezpečnosti, ktorý je najvyšším stupňom v ka-

riérnom vzdelávaní profesionálov Ozbrojených síl SR.

Na Slovensku doteraz neexistovala inštitúcia, ktorá by komplexne poskytovala prípravu v oblasti bezpečnostnej politiky, preto do sústavy kariérneho vzdelávania

NAO vo vzdelávacej a výcvikovej postupnosti bol zaradený predmetný Kurz národnej bezpečnosti (KNB). Je určený pre riadiacich predstaviteľov rezortu obrany, vyšších dôstojníkov ozbrojených síl, perspektívne pre vysokých predstaviteľov štátnej správy, samosprávy, politických a diplomatických predstaviteľov.

Do prvého Kurzú národnej bezpečnosti, ktorý potrvá 10 mesiacov, nastúpilo 11 vyšších dôstojníkov OS SR – pplk. Ing. Marián Demčák, pplk. Ing. Daniel Zemko, plk. Ing. Miroslav Kelemen, PhD., pplk. Ing. Jozef Takács, pplk. Ing. Miroslav Lorinc, plk. Ing. Miroslav Krajčovič, plk. Ing. Ivan Hirka, plk. Ing. Jaroslav Baláž, pplk. Ing. Vladimír Šimko, pplk. Ing. Stanislav Šubín, plk. Ing. Tibor Šmirjak.

Kurz im poskytne strategické, koncepčné informácie, vrátane riadenia ľudí a systémov, informácie z oblasti krízového manažmentu, vojenských operácií, bezpečnosti obrany, medzinárodných štúdií a práva. Lektormi budú odborníci z rezortu obrany, z civilného sektoru a zo zahraničia. Časť vzdelávania bude v anglickom jazyku.

Náčelník GŠ OS SR genpor. Ing. Ľubomír Bulík, CSc. pri otvorení kurzu uviedol: „Vytvoril sa priestor, v ktorom sa budúci vojenský lídri majú možnosť venovať rozvoju strategického a kritického myslenia v dimenziách slovenského, európskeho a celosvetového komplexného chápania problematiky bezpečnosti“.

Text a foto: Alena HARAGOVÁ

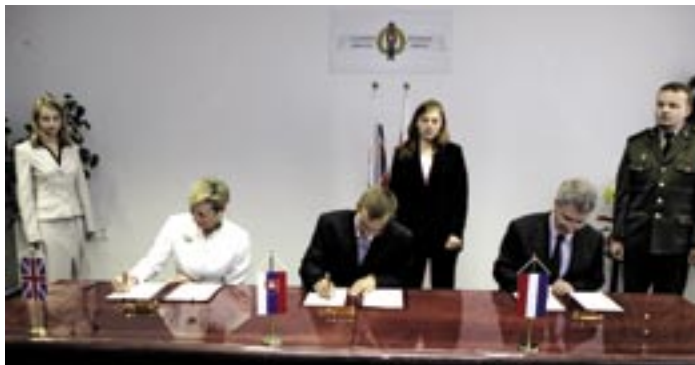
Rozšírený kurz „JSOC“

Štátny tajomník ministerstva obrany Martin Fedor, britská veľvyslankyňa Judith Anne Macgregor a holandský veľvyslanec Laurent Louis Stokvins podpísali 12. septembra dodatok k Memorandu o kurze nižších štábných dôstojníkov pre strednú a východnú Európu (JSOC).

V školiacom stredisku Národnej akadémie obrany v Liptovskom Mikuláši sa tak môžu vzdelávať nielen vojaci z členských krajín NATO a Partnerstva za mier. „Na základe našej dohody môžeme pomôcť aj vojakom z Iraku, Afganistanu a krajín Balkánu,“ zdôraznil M. Fedor. Dodal, že aj podpis dodatku je „signálom, že preberáme svoj diel zodpovednosti za vývoj vo svete.“ Podľa veľvyslankyne Veľkej Británie Judith Anne Macgregor je kurz príkladom fungujúcej medzinárodnej vojenskej spolupráce.

Zámerom projektu JSOC bolo založenie regionálneho výcvikového centra pre strednú a východnú Európu. Vznikol v priestoroch vojenskej akadémie v Liptovskom Mikuláši. Úlohou kurzu je veliteľský a štábný výcvik v angličtine, založený na obrannej doktríne NATO, ako aj spolupráca krajín pri zásadoch v celom spektre vojenských a nevojenských ohrození.

Kurz nižších štábných dôstojníkov má oficiálny štatút výcvikového strediska Partnerstva za mier. V hodnotení výcvikových stredísk bol minulý rok v novembri zaradený medzi dva najlepšie v Európe. V júli skončil

už 5. kurz, ktorý absolvovalo 51 nižších štábných dôstojníkov z 15 krajín. V rámci JSOC sa realizujú 3 kurzy ročne a trvajú 3 mesiace. Finančným garantom projektu je Veľká Británia a Holandsko. Slovensko poskytuje predovšetkým personál, infraštruktúru, stravovanie a ubytovanie.

(ko)

Foto: Michal BURZA

Produktívna spolupráca

„Slovensko-americká spolupráca nielen vo vojenskej oblasti je neobyčajne produktívna,“ povedal štátny tajomník rezortu obrany Martin Fedor na margo týždňovej pracovnej cesty do USA.

Predmetom rokovaní bola aj otázka pôsobenia slovenských dôstojníkov vo velení operácie Iracká sloboda v Bagdade. Ministerstvo obrany prijalo ponuku a momentálne prebieha výber vhodných kandidátov. Tí by pôsobili vo veliteľstve misie na základe existujúceho mandátu parlamentu.

Počas stretnutia s námestníkom ministra obrany Gordonom Englandom sa diskutovalo o budúcnosti operácie Iracká sloboda a vývoji v Iraku. Štátny tajomník sa partnerom poďakoval za vojenskú pomoc z fondu Solidarity. Ide v prepočte o asi 200 miliónov korún. Spojené štáty rovnako ponúkli Slovensku dodávku obrnených vozidiel Hummer, ktoré budú využívať príslušníci nášho vojenského kontingentu ozbrojených síl v Iraku. Ich nasadením sa zvýšia operačné schopnosti jednotky pri likvidácii munície.

Martin Fedor sa stretol v USA aj so zástupcami ministerstva zahraničných vecí, kongresu, amerického obranného priemyslu a veliteľstva síl CENTCOM v Tampe na Floride.

(r)

Desiate jubileum

Prápor okamžitej reakcie v Martine si slávnostným nástupom pripomenul 10. výročie existencie. Vznikol 1. októbra 1995 a presne o rok bol pripravený na plnenie úloh ako prápor rýchleho nasadenia.

Formovanie tejto jednotky malo hlavné poslanie: ukázať schopnosť Slovenskej republiky vycvičiť jednotku rýchlej reakcie a kooperovať na medzinárodných vojenských projektoch spoločne s prístupujúcimi a členskými krajinami NATO. A tým podporiť proces vstupu SR do tejto organizácie.

ných vojenských projektoch spoločne s prístupujúcimi a členskými krajinami NATO. A tým podporiť proces vstupu SR do tejto organizácie.

Podľa náčelníka GŠ OS SR generálporučíka Ľubomíra Bulíka „dnes možno konštatovať, že prápor okamžitej reakcie ako vôbec prvá plne profesionalizovaná jednotka Ozbrojených síl SR svojou desaťročnou činnosťou prispel k tomu, že Slovenská republika dosiahla tieto významné medzníky vo svojej histórii.“

Bulík sa v príhovore poďakoval bývalým veliteľom a všetkým príslušníkom práporu za prácu, ktorú vykonali v prospech splnenia tohto cieľa.

Prápor okamžitej reakcie je v súčasnosti elitnou jednotkou. Ako mechanizovaný prápor ľahkej brigády v silách vysokej pripravenosti je pripravený na rozkaz v krátkom čase nasadiť svoje sily a prostriedky na území Slovenska a je vycvičený na vedenie plného rozsahu bojových operácií.

Najdôležitejšie úlohy, ktoré prápor v súčasnosti plní, sú spojené s afirmatívnym procesom. Ide o splnenie všetkých požiadaviek a štandardov NATO na spôsobilosť začleniť prápor do medzinárodných štruktúr. Hlavným cieľom tohto procesu je počnúc rokom 2006 dosiahnuť pripravenosť práporu okamžitej reakcie ako prápornej skupiny na vedenie spoločných a medzinárodných vojenských operácií, samostatne pod velením medzinárodného veliteľstva v rámci NATO alebo inej medzinárodnej koalície, bez teritoriálneho obmedzenia.

Milan VANGA

Medaily za Kosovo

Dňa 9. septembra 2005 sa zišli v Trebišove na spoločnom nástupe príslušníci 6. česko – slovenského práporu, ktorý v minulom polroku pôsobil na území Kosova v mierovej operácii JOINT GUARDIAN (KFOR).

„Cel by som vám poďakovať za vaše úsilie a za to, čo prinášate pre ďalší rozvoj nového profesionálneho prostredia ozbrojených síl a tiež prosperity Slovenskej republiky,“ vyhlásil generálporučík Ľ. Bulík. „Som rád, že sa nám v spolupráci s českými vojakmi podarilo zmierniť dôsledky vojny. Za dobu pôsobenia na území Kosova sme sa podieľali na rekonštrukcii niekoľkých škôl a tiež na obnove miestnej infraštruktúry. Boli sme tými, ktorí podali ruku civilnému obyvateľstvu a pomohli mu zvládať prvé kroky na ceste k pokoju a mieru,“ povedal podplukovník Michal Štang, generálny vikár ordinariátu OS SR. Medaily prevzalo celkom 97 príslušníkov OS SR a 37 príslušníkov Armády ČR.

Text a foto: **Milan VANGA**

Velenie v budúcich operáciách

Vojensko-odborný seminár „Velenie v budúcich operáciách“ sa konal 8. septembra 2005 v réžii Inštitútu strategických štúdií (ISS) Centra kariérneho rozvoja NAO v Liptovskom Mikuláši.

Seminár otvoril veliteľ NAO a zároveň jeho garant brig. gen. Ing. Mikuláš Regula, ktorý vyzdvihol poslanie tohto podujatia: „Zhromaždiť nové poznatky z oblasti velenia pre súčasné a budúce operácie a vyvolať diskusiu k názorom na interpretáciu problematiky velenia prostredníctvom cieľa“.

Na seminári sa zúčastnilo približne 40 príslušníkov NAO, hostí z MO SR, GŠ OS SR, Akadémie ozbrojených síl gen. M. R. Štefánika, VÚ z Nitry a Žiliny, participovali aj účastníci prebiehajúceho 3. Vyššieho veliteľsko-štábného kurzu. Téma sa odvíjala od histórie vzniku metódy velenia, terminológie pojmu velenia, filozofie velenia a jeho ponímania v aliančnom a doktrínálnom prostredí SR. Referáty

identifikovali velenie v súbežných operáciách a zaoberali sa jeho komunikačnou a informačnou podporou v perspektívach budúcich vojenských operácií.

„Seminár prispel k zjednoteniu názorov na obsah pojmu velenie prostredníctvom cieľa a podnietil diskusiu o možnostiach vytvárania spôsobilostí potrebných pre realizáciu tejto metódy velenia v národnom prostredí Ozbrojených síl SR. Naznačil, akým smerom by sa mali uberať ozbrojené sily v transformačnom procese definovanom aliančným dokumentom pre transformáciu, ktorým je: Strategická vízia – vojenská výzva“, uviedol Ing. Rudolf Židek, vedúci oddelenia vojenskej stratégie a operačného umenia ISS.

(hg)

V línii Červenej čiary

V línii cvičení Červenej čiary pokračoval mechanizovaný prápor z Levíc, ktorý realizoval v Centre simulačných technológií (CST) Národnej akadémie obrany maršala A. Hadika v Liptovskom Mikuláši komplexný štábný nácvik CAX „Third Red Line 2005“.

Šlo o poradí o tretie cvičenie štábov ľahkej brigády Topoľčany. Prvý komplexný štábný nácvik (KŠN) s podporou simulačných technológií v rámci tejto línie uskutočnil v apríli mechanizovaný prápor z Nitry, druhý v máji ľahká brigáda Topoľčany. Tretia levická „Červená čiara“ v dňoch 5. – 8. septembra 2005 nadväzovala témou „Mechanizovaný prápor v obrane – vedenie počítačovej obrany v 1. pásme zoskupenia brigády“ na predchádzajúce dva komplexné štábne nácviky. CAX „Third Red Line“ velil mjr. Ing. Ľubor Horváth z Topoľčianskej brigády. Na tomto KŠN sa zúčastnilo 52 cvičiacich, vrátane operátorov z CST a firmy Lynx. Do nácviku sa zapojili i účastníci 2. vyššieho veliteľsko-štábného kurzu Centra kariérneho rozvoja NAO v roli rozhodcov alebo pozorovateľov. Ich participácia na cvičeniach jednotiek pozemných síl je výsledkom dohody akadémie a Veliteľstva Pozemných síl OS SR. Línia sa zamerala na nasledovné ciele:

- zladit' činnosť štábu pri presune a zaujatí obranného rájónu práporu a vydávaní bojových nariadení pre podriadené jednotky
- precvičiť mechanizovaný prápor v riadení obranného boja a štáb pri zachytávaní správ z bojovej činnosti, analyzovať informácie ako podklad pre rozhodnutie veliteľa.

Červená čiara v KŠN bude pokračovať v novembri cvičením Práporu okamžitej reakcie z Martina. (hg)

Výročie PTP

Dňa 12. septembra sa na Ministerstve obrany Českej republiky uskutočnilo spomienkové stretnutie pri príležitosti 55. výročia založenia Pomocných technických práporov – Vojenských táborov nútených prác (PTP - VTNP).

Slovenskú delegáciu viedli pridelenec obrany SR v Prahe plukovník Michal Fulier a predseda Slovenského zväzu PTP - VTNP Vladimír Brun (na fotografii v strede).

Do vojenských táborov nútených prác povolával bývalý režim počas „stalinizmu“ osoby, ktoré označil ako politicky nespolehlivé s cieľom ich spoločenskej izolácie, prevýchovy a využitia ich lacnej pracovnej sily. Boli to najmä vysokoškóľáci, klerici, synovia živnostníkov a gazdov či ostatné osoby nesúhlasiace s režimom. Viac ako 40 000 mladých ľudí absolvovalo túto vojenskú službu bez zbrane v hlbinných a povrchových baniach, v lomoch či na stavbách. Trvala niekedy aj

viac ako tri roky a podľa údajov českého zväzu PTP - VTNP približne 140 mužov pri jej výkone zahynulo.

Približne stodvadsať príslušníkov bývalých PTP – VTNP, z ktorých časť patrila aj medzi politických väzňov, prišli pozdraviť predsedu Senátu ČR Přemysl Sobotka, predsedu vlády ČR Jiří Paroubek, minister obrany ČR Karel Kühnl, náčelník Generálneho štábu Armády ČR generálporučík Pavel Štefka a ďalší hostia. Vo svojich príhovoroch všetci vyjadrili poľutovanie nad osudmi tisícok mladých ľudí, ktorí boli vylúčení zo škôl, bola im prekazená kariéra a nálep-

ka tzv. politickej nespolehlivosti sa s nimi a ich rodinami niesla až do roku 1989. Odsúdili vtedajšiu komunistickú moc a s cieľom vyvarovať sa podobných možných situácií apelovali na šírenie informácií o perzekúciách bývalého režimu, ktoré sa odohrávali i v rámci armády, respektíve armáda bola na ne zneužitá.

Text a foto: (pv)

Zmeny v pozemných silách

Pomerne rozsiahle reorganizačné zmeny v tomto roku pocítili príslušníci najpočetnejšej zložky našich ozbrojených síl v útvaroch a zariadeniach pozemných síl. Viac o nich, ale aj o ich dôsledkoch prezradí veliteľ pozemných síl generálmajor Milan Maxim, ktorý do decembra uplynulého roku spoluvytváral ako veliteľ Síl výcviku a podpory túto novú súčasť ozbrojených síl a predtým dlhé roky pôsobil v riadiacich štruktúrach pozemného vojska, ale i logistiky.

Pán generál, mohli by ste priblížiť najvýznamnejšie zmeny v štruktúre pozemných síl?

– V posledný septembrový deň ukončili svoju činnosť prieskumný prápor v Bardejove a prápor elektronického boja v Štúrove. Obe tieto posádky pozemné sily opustili. Snažili sme sa všetkých perspektívnych profesionálnych vojakov z týchto útvarov umiestniť v iných posádkach. Otvorene musím priznať, že nie vždy sa nám to podarilo. O časť odborníkov sme z rôznych dôvodov, najmä však z obáv o zmenu sociálnych zákonov a s tým súvisiacimi rodinnými dôvodmi, prišli. Podobne to bolo pri reorganizácii jelšavskej delostreleckej brigády a následnom vytváraní zmiešaného samohybného delostreleckého oddielu v Michalovciach a raketometného oddielu v Rožňave. Na druhej strane sa nám podarilo splniť cieľ: znížiť počet posádok i finančné náklady na ich udržiavanie, ako aj lepšie využiť kapacity terajších posádok. Nie sú poloprázdne ako v nedávnej minulosti. Zároveň sme v posádke Michalovce zreorganizovali ženijný prápor na rotu. V prvý októbrový deň tam začala pôsobiť rota ISTAR. Neskrývam, že hlavne v Rožňave, kde je spolu s raketometným oddielom v kasárňach aj prápor radiačnej a chemickej ochrany, máme určité problémy s ubytovaním profesionálnych vojakov do hodnosti desiatnik.

Nedávno ste navštívili misiu UNDOF na Golanoch, kde pôsobia predovšetkým príslušníci bardejovského útvaru. Ako prijímali skutočnosť, že keď sa vrátia z misie, ich útvar už nebude existovať? Majú záujem ďalej pôsobiť v radoch profesionálnej armády?

– Najskôr musím zdôrazniť, že som bol veľmi milo prekvapený ich veľmi pozitívnym hodnotením zo strany nadriadených zložiek UNDOF. Vojakom som vysvetlil, že máme o nich záujem. Ale budú musieť zmeniť posádku a mnohí prijať aj nižšie hodnosti. Zrušenie materského útvaru prijali negatívne, veď väčšina z nich pochádza z regiónov na východe Slovenska a ich nové pôsobiská budú predovšetkým v iných oblastiach krajiny. Napriek tomu prejavili želanie naďalej pokračovať v kariére profesionálneho vojaka. Zároveň upozornili na problém nevhodnej ubuvi v zelenej i púštnej kamufláži pre túto prevažne kamenistú misiu. Oboznámil som ich so zámerom obmeniť nevyhovujúcu obuv za goratexovú. Nadmerné opotrebenie maskovacích uniforiem ich častým práním sa pokúsime vyriešiť, keď nám to dovoľia finančné podmienky, dodaním ďalšej súpravy odevu.

Pozemné sily však útvary nielen rušia. V tomto roku ich čaká aj nový prírastok...

– Preberáme do svojej podriadenosti žilinský 5. pluk špeciálneho určenia. Do istej miery by práve tento útvar mal

nahradiť časť úloh, ktoré doteraz plnil bardejovský prieskumný prápor a štúrovský prápor elektronického boja. Aj keď nie úplne, lebo niektoré špeciálne činnosti bude zastřešovať rota ISTAR. Pracovníci G-2, čiže Odbo-

ru pozemného prieskumu a elektronického boja, doteraz nemali skúsenosti s riadením takéhoto útvaru. Až život ukáže, ako čo najlepšie riadiť, zabezpečiť, ale aj využiť žilinský útvar v prospech pozemných síl. Odmietam niektoré hlasy o tom, že by mala klesnúť odborná úroveň jeho riadenia a pripravenosti. Na strane druhej neskrývam, že sa uvažuje o reorganizácii tohto prvku na prápor. Oproti ostatným útvarom ozbrojených síl má príliš vysoké hodnosti na jednotlivých postoch. Uvedomujem si, že riešenie tejto otázky nebude jednoduché ani populárne.

V tomto roku čaká prvý útvar našich ozbrojených síl, zhodou okolností martinský prápor okamžitej reakcie, ktorý je vo vašej podriadenosti, zaviesenie afirmáčného procesu ...

– Martinský prápor musí preukázať schopnosť úspešne pôsobiť v medzinárodných zoskupeniach pod velením NATO. Decembrové cvičenie na území Spolkovej republiky Nemecko ukáže, ako je schopný plniť úlohy pri plánovaní a reálnom uskutočňovaní operácií. Afirmácia ale znamená aj to, ako sú pripravené nadriadené stupne tohto útvaru pripraviť ho na pôsobenie

v zahraničí, naplánovať jeho zahraničné nasadenie. O tom malo zložky NATO presvedčiť koncom septembra veliteľstvo pozemných síl.

Od začiatku septembra platí nová zákonná úprava o štátnej službe profesionálnych vojakov. Čo ste očakávali, že prinesie a aké sú prvé ohlasy?

– Bol som pri príprave prvých návrhov tohto zákona. Hovorili sme, že je potrebné dať veliteľom právomoc rozhodnúť o tom, či profesionálneho vojaka prepustia alebo vyšlú do kurzov a školení, aby mohli manažovať jeho celkový rast. Som rád, že sa to podarilo. Chceli sme celkovo zatraktívniť vojenskú službu aj z hľadiska finančného. To sa celkom nepodarilo a nie je to len môj názor, ale aj mienka mnohých veliteľov i samotných profesionálnych vojakov. Chápem, že finančné prostried-

ky sú v rozpočte limitované, ale z procesu ohodnotenia vojaka sa vytratil mnohé motivačné prvky, ktoré sú potrebné, keď chceme zabezpečiť potrebnú rotáciu vojakov v jednotlivých funkciách. Napríklad nie je najšťastnejšie rozhodnutie zrušiť po roku preplácanie cestovného vojaka za rodinou. Vojaci v hodnosti do desiatnika nedostávajú príspevok na bývanie. Ale máme dosť prípadov, že sú ženatí a majú rodiny... Tento problém ešte len začne naberať na sile, keď v súčasnosti prevažne profesionalizujeme útvary ľahkej brigády na západe krajiny, ale veľkú väčšinu nových profesionálnych vojakov tvoria vojaci z prešovského a košického regiónu. Zrušili sa rôzne príplatky a náhradné voľná za výcvik vo VVP. Zrušenie náhradného voľna bol dobrý krok. Lebo reálne sa veľakrát nedali pri zabezpečení činnosti útvaru čerpať. Zrovnoprávnili sa však vojaci – bojovníci, ktorí viac ako tri mesiace do roka strávia vo vojenských výcvikových priestoroch s tými, ktorí zostávajú doma v posádkach. Osobne si myslím, že nebude dlho trvať a reálny život si sám vyžiada v spomínaných oblastiach novelizáciu zákona. Aby naozaj profesionálneho vojaka ešte lepšie motivoval ku kvalitnému plneniu úloh.

Jozef ŽIAK

Foto: Milan VANGA

„Slovenské mamičky“ na Golanoch

Veliteľ pozemných síl OS SR generálmajor Milan Maxim v rámci augustovej návštevy slovenského kontingentu v misii UNDOF vojakom do Sýrie priviezol prekvapenie. Tri páry tanečníkov a ľudovú hudbu Vojenského folklórneho súboru Jánošík zo Zvolena.

Ukážku tradičnej ľudovej kultúry mali možnosť zhliadnuť príslušníci misie UNDOF pri príležitosti výročia SNP a Dňa ústavy počas tzv.

čas. Po oficiálnej časti programu osláv štátneho sviatku nasledovala neformálna časť. Okolo generála Maxima sa vytvorila skupina vojakov, ktorým ochotne vysvetľoval nové podmienky vytvorené zákonom o štátnej službe profesionálnych vojakov. Po skončení pobytu v misii totiž všetci vzhpnú rovnými nohami do „nového profesionálneho prostredia“.

Slovenského dňa. Tradícia prípravy spoločnej oslavy štátnych sviatkov jednotlivých kontingentov bola peknom ukážkou spolupráce nielen v pracovnej oblasti, ale aj v oblasti využitia voľného

Generál Maxim neustále zdôrazňoval, že o vojakov so skúsenosťami z misie je stále vysoký záujem. Velenie ráta s každým, kto chce slúžiť v armáde. Reforma ozbrojených síl priniesla so

sebou aj rušenie posádok, útvarov a reorganizáciu štruktúr. To znamená, že nie každý „misionár“ sa bude môcť vrátiť do útvaru, z ktorého do misie išiel. Takisto je možné, že mu bude ponúknutá nižšia hodnosť, než akú mal doteraz.

Pracovné problémy o chvíľu vystriedal spev tanečníkov a hudobníkov zo

súboru Jánošík, ku ktorým sa pridali aj temperamentnejší vojaci. Táborom sa až do neskorého večera niekoľkokrát ozvalo "Slovééééskééé máááámííííí-kýýý..." Tanečné kreácie dvihli zo stoličiek nielen kultúrne blízkych Poliakov, ale aj usmievavých Rakúšanov. Ako sa vyjadrili viacerí z vojakov: „Bol to neuveriteľný ventil.“

Rodinný život na diaľku

Slovenský plat ide celý na platenie účtov, žena žije z dolárového," rozhovorí sa o svojom rodinnom vojenskom živote prieskumník slob. Róbert Végh. Dodáva, že to je jeden zo spôsobov nakladania so zárobkom v misii. Stalo sa už vo viacerých prípadoch, že na vojaka po návrate z misie okrem prázdneho bytu čakali aj prázdne bankové účty.

„Ja si tu nechám vyplatiť sto dolárov, žene pošlú 700, a tak si žijeme. A to ešte musím kúpiť kartu na telefón, cigarety a ďalšie potrebné veci...“, priznáva mladý slobodník. Problém s kreditnou kartou na telefón je v tom, že na niektorých pozíciách je izraelský signál silnejší ako sýrsky a kúpiť v Sýrii izraelskú kartu nie je až také jednoduché.

„Kolkokrát chytáme signál po každej izbe, aby tá sprostá SMS-ka konečne odišla. Stalo sa aj to, že som mal signál, ale esemeska prišla až na druhý deň.“ Volat' domov každý deň nie je práve najlacnejšie. K dispozícii je aj telefón na pevnej linke, z ktorého však môže v danom momente telefonovať iba jeden. Kredit sa dá kúpiť. Ale mobilný telefón poskytuje kontakt kedykoľvek.

„Každý deň domov nevolám, len podľa potreby. Desať minút stojí tri doláre. Za mesiac zavoláte tri, štyrikrát a nevoláte päť minút, ale desať, dvadsať. V závislosti od problémov, ktoré doma na diaľku riešite. Už sa tešíme, že nám idú zvýšiť voľné minúty na súkromné účely na pevnej linke.“

Čo na to manželka?

„Pracovné veci domov neťahám. Keď sa pýtajú, aké to tu je, poviem iba: Dá sa. Čo budem žene rozprávať... Keby vedela, ako tu žijeme, povedala by mi: Doma zostaneš, nikam nepôjdeš.“

Dospelý človek skôr pochopí výhodu vyššieho zárobku alebo dobrodružné sklony, či profesionálne poslanie partnera. Ale po-

chopí to vlastné dieťa? „Mám dcéru, má štyri a pol roka. Keď som bol na Cypre a vrátil som sa, tri dni mi hovorila ujo, kým si zvykla. Takže, čo vám poviem... Aj teraz, keď mi žena píše esemesky, že dcéra plače za mnou, tak dúfam, že to vydrží aj rodina. Teraz som kúpil dom. Dva týždne som býval a odišiel som do misie. Doma ma čaká veľmi veľa roboty. Chcem rodine zabezpečiť pokojný život.“

Nie každá partnerka dokáže vydržať dlhé odlúčenie od partnera. Všetko závisí od tolerancie a lásky.

Pod domov, ocko

Návrat do normálneho rodinného života nemusí byť jednoduchý. V súčasnosti je návrat z misie predmetom skúmania vojenských psychológov.

„Ja si to fakt teraz neviem predstaviť. Na Cypre mi kamaráti rozprávali, že po návrate domov budem zo začiatku veľmi vzácny, ale po čase zistím, že som nepotrebný. Žena je naučená všetko robiť sama. Vtedy som tomu nevenoval veľkú pozornosť, ale keď som prišiel domov, bolo to tak. Našťastie, nie až také drastické, ako mi rozprávali. Manželka dovtedy dokázala všetko, ale po mojom návrate sa veľmi rýchlo preorientovala a chcela odo mňa, aby som robil veci, ktoré by podľa mňa mohla robiť sama, aj keď som doma.“

Nebude ovplyvnený vzťah detí k otcovi, ktorý nie je doma, keď ho potrebujú ako autoritu, vzor? Ťažko vysvetľovať deťom, že buď budú mať otca doma a nebudú mať všetko, čo budú potrebovať alebo istý čas vydržia bez otca a o budúcnosť budú mať relatívne postarané.

„Dcéra časom pochopí, že byť vojakom nie je jednoduché, že vyšší plat je vyvážený stratou normálneho rodinného života. V telefóne to jej: Pod domov, ocko... znie veľmi smutne. Ale vydržíme to! Mám túto robotu rád a myslím si, že ju robím dobre. Vojenské povolanie je už raz také. Kde ťa potrebujú, tam musíš ísť. Urobíš si svoju prácu čo najlepšie a vrátiš sa domov. K manželke, k dcére, do vlastného domu.“

Dvojstranu pripravil: **Milan VANGA**
Foto: **Michal BURZA**

Žltá noc, modrý deň a červená noc

Takéto - na prvé počutie nezrozumiteľné - slová bolo počuť večer 6. septembra na Hradisku nad Žilinou pred začatím prvej etapy 10. ročníka vojensko-odbornej súťaže Antropoid 2005. Členovia desiatich súťažných hliadok zo šiestich krajín (USA, Veľkej Británie, Poľska, Českej republiky, Chorvátska a Slovenska - to reprezentovali dve vojenské a tri policajné družstvá) mali totiž na mape žltou farbou vyznačenú úvodnú nočnú etapu, modrou dennú a červenou záverečnú nočnú etapu...

Večer o deviatej hodine nastúpili do vrtuľníka Mi-17, ktorý pilotoval kapitán Marián Bodnár z prešovskej leteckej základne, prvé tri päťčlenné súťažné hliadky. O pätnásť minút neskôr na pokyn vysadzovačov nadrotmajstrov Radoslava Žitníka a Petra Sládeka opustili vo výške 600 metrov na padákoch OVP-80 vrtuľník. Stred doskokovej plochy v temnote podhoria Martinských hôľ pod nimi označovala svetelná šípka. Podľa náčelníka štábu 5. žilinského pluku špeciálneho určenia a zároveň tratrového rozhodcu podplukovníka Miroslava Gardla ich nečakali ľahké podmienky. Vo večernom chlade už nefungovala žiadna termika. Prevládali iba stekavé vzdušné prúdy a dosť silný vietor. Aj preto väčšina súťažiacich trochu tvrdsie pristála.

Ako „nezakufrovať“

V úvodnej nočnej etape ich čakalo celkom päť kontrolných bodov. „Predpokladali sme, že súťažiaci na ich zvládnutie budú potrebovať najviac štyri hodiny. Hlavne zahraničné hliadky ale v pre nich neznámom horskom teréne a navyše v noci dosť „kufrovali“. Najhoršie dopadli Američania, ktorí došli do cieľa etapy až o šiestej hodine ráno. A potom museli pre zranenie jedného člena družstva zo

súťaže odstúpiť. Pri úniku pred fiktívnymi psami korytom horskej riavy, stekajúcej z Martinských hôľ, si vyvrtol členok. Aj napriek tomuto nepríjemnému a bolestivému zraneniu prvú etapu dokončil,“ hovorí podplukovník Gardlo.

Pre zranenia svojich členov museli zo súťaže po prvej nočnej etape odstúpiť aj družstvá Chorvátska (ktoré v minulom roku príjemne prekvapilo a malo vysoké ambície aj v tomto ročníku) a Prezídia policajného zboru z Bratislavy. Všetci sa ale ukázali ako skutoční profesionáli, lebo prišli do cieľa etapy.

Studený nočný potok odobral každému súťažnému družstvu dosť síl. Prieskumníci síce mali čelové svetlá, ale po zdaní takmer jeden a pol kilometrovej vzdialenosti boli všetci bez rozdielu mokří od hlavy po päty. Do cieľa „žltej“ nočnej etapy ako prvé dorazilo domáce družstvo 1. oddielu špeciálnej podpory. Doslova na päty im šliapalo prekvapenie tohto ročníka súťaže, policajti z trenčianskeho Pohotovostného útvaru.

Práve trenčianski policajti ukázali hneď v úvode dennej etapy na strelníci v Kamennej Porube najlepšiu mušku v najkratšom čase. Na prvom mieste sa udržali aj po zvládnutí prekážok na Vodnom diele Žilina. Súťažiaci sa

tam museli popasovať s prekonaním lanových prekážok. Nasledujúca disciplína: prekonanie určenej trasy, dlhej okolo štyroch kilometrov na ploche vodného diela, dalo zabrať najmä rukám a celkovo horným partiám tela. Potom ich čakal strmý výstup na Strečiansky hrad.

Cesta smrti

Kontrolný bod číslo desať znamenal pre väčšinu družstiev veľké problémy. Predstavoval kombináciu lanových prekážok. Starší dôstojník pre výcvik žilinského útvaru kapitán Martin Sokoli približuje úlohy, ktoré čakali súťažiacich:

„Ide vlastne o lanové rebriky dlhé okolo desať metrov, horizontálne laná a šikmé lano, tzv. cestu smrti. Po zdolaní prvého lanového rebrika sa členovia hliadok musia presunúť po horizontálnom lane, ktoré vedie v dĺžke okolo 40 metrov ponad hradné nádvorie. Potom ich čaká druhý lanový rebrik a spomínaná cesta smrti, čiže šikmé lano z hradieb. Je to 80 metrové šikmé lano s prevýšením okolo sto metrov...“ hovorí kapitán Sokoli.

Medzitým sa ponad hradné nádvorie začali postupne po vodorovnom lane presúvať členovia nitrianskej policajnej hliadky. Súťažiaci nepoužíva nohy, presúva sa po bruchu a ťahá celé telo dopredu len rukami. Kapitán Sokoli sucho konštatuje, že si zbytočne vysilí hornú časť tela a na nasledujúcom lanovom rebriku bude mať dosť veľké problémy. O chvíľu, keď sa policajti „zasekol“ už v dolnej časti lanového rebrika, vidno, že mal pravdu. Členovia súťažných hliadok musia všetky prekážky absolvovať s povinnou, šesť kilogramovou záťažou na chrbte. Teda sú dosť nestabilní. Keby sa neudržali na lane a zostali visieť, musia sa do cieľa dotiahnuť na rukách.

Počínanie „svojich“ na Strečnianskom hrade s napätím sledoval náčelník spravodajského odboru Veliteľstva spoločných síl Českej armády podplukovník Ladislav Joukl.

„Reprezentujú nás chlapi z prostějovského 102. prieskumného práporu. Na hrade im to ide celkom dobre. Radi by sme dosiahli čo najlepší výsledok, ale v takejto súťaži môže rozhodnúť každá maličkosť. Chlieb sa zrejme bude lámať v poslednej nočnej etape, lebo všetkým súťažiacim postupne ubúdajú sily,“ zdôveril sa podplukovník Joukl. Ako sa neskôr ukázalo, v prípade „svojich“ sa nemýlil. Nesadla im nielen posledná nočná etapa, ale ani časovka do kopca, ktorá nasledovala hneď po hrade, a tak nakoniec Česi obsadili posledné siedme miesto.

Na hradnom nádvorí bolo medzitým počuť hlasité povzbudzovanie v poľštine. Seržant Artur Zielinski práve zdoláva druhý lanový rebrik. „Artur nedávaj si ruky tak vysoko, maj ich vždy pred očami,“ zneli rady z poľskej „lavičky“. Poliak si dal poradiť a rebrik zdolal. Kapitán Sokoli, ktorý sledoval jeho počínanie, poznamenal, že lanové rebriky predstavujú špecifickú záťaž predovšetkým na nohy a hornú časť tela: tricepsy a bicepsy. Keby súťažiaci nedostatočne používali nohy a snažili sa rebrik odtiahnuť len rukami, veľmi by sa unavili a ďalšie prekážky by len ťažko zvládli. Strečno ale súťažiaci zo 6. krakovskej brigády zvládli veľmi dobre. Rovnako ako trenčianski policajti a domáce družstvo 1. oddielu špeciálnej podpory. Trestné body si naopak na svoje konto pripísali policajti z nitrianskeho pohotovostného útvaru, druhá domáca hliadka z 1. oddielu špeciálneho určenia i Briti zo 16. výsadkovej brigády.

Namiesto oddychovej časti čakala po zdolaní hradu jednotlivé hliadky náročná časovka do kopca. Kontrolný bod číslo 11 bol v sedle Javorina vo výške 967 metrov nad

Červená etapa

Chlieb sa naozaj lámal v poslednej nočnej etape. V úvodnej časovke si síce veľmi dobre počínali Briti i druhé žilinské družstvo, ale nakoniec s minimálnym bodovým náskokom v jubilejnom desiatom ročníku zvíťazila hliadka 1. oddielu špeciálnej podpory v zložení: rotný Gabriel Trojčák, desiatnik Martin Sýkora, rotný Peter Kimer, desiatnik Martin Závodský a rotný Martin Köppl.

„Do poslednej chvíle sme neverili, že vyhráme. Za víťazov sme tipovali Trenčanov. V závere nočnej etapy sme mali trochu aj šťastie, ale bez neho sa nevyhráva. Bola to pre mňa prvá takáto súťaž. Museli sme siahnúť až na dno fyzických, ale najmä psychických síl,“ pre-

Poradie	Súťažná hliadka	Body
1.	5. pŠU OŠP Žilina	15 168,00
2.	PPÚ Trenčín	15 097,57
3.	Poľská republika	12 547,62
4.	Veľká Británia	11 988,25
5.	5. pŠU 1. OŠU Žilina	11 752,74
6.	PPÚ Nitra	10 987,19
7.	Česká republika	8 666,77

„Táto súťaž má v slovenskej verejnosti veľký ohlas, rovnako dobré meno má aj žilinský útvar. Som rád, že práve jeho príslušníkom môžem odovzdať tento pohár a zároveň im poďakovať za dobrú reprezentáciu Slovenska a jeho ozbrojených síl v misii Iracká sloboda. Súťaž Antropoid považujem za veľmi dobrú možnosť prehlbovania kontaktov prieskumných jednotiek najmä medzi členskými štátmi NATO,“ zdôraznil Martin Fedor. Rovnako sa vyjadril aj riaditeľ súťaže náčelník Centra riadenia operácií generálneho štábu plukovník Ondřej Novosad.

Trochu smutný podporučík Martin Smolka z trenčianskeho policajného družstva zablahoželel víťazom a potom vysvetľoval: „V závere poslednej etapy sme si pri ceste dolu z kopca vybrali síce opticky najkratšiu, ale ako sa ukázalo aj najťažšiu trasu. Tam sme stratili pohár.“

S tretím miestom bol veľmi spokojný seržant Artur Zielinski a jeho kolegovia, seržanti: Lukasz Cnota, Piotr Broda, Krzysztof Zielinski a Piotr Ciaglo z Krakova. Naopak podporučík Martin Psík z Prostějova neskrýval určité rozčarovanie: „Do Žiliny sme odchádzali rozhodne s väčšími ambíciami. Vodné dielo, hrad i časovky nám odobrali až príliš veľa síl a v závere sme už nestačili. Hádám nabudúce...“ poznamenal.

Celú súťaž trochu smutne sledoval aj major Peter Švrlo z generálneho štábu. Ešte v minulom roku držal spolu so svojím družstvom z bardejovského prieskumného práporu nad hlavou pohár za víťazstvo v súťaži. V tomto roku už nemal kto pohár obhajovať, keďže jeho bývalý útvar skončil v posledný septembrový deň svoju existenciu.

Jozef ŽIAK

Foto: **Michal BURZA, Mário PAŽICKÝ**

morom. Aj po ukončení „modrej“ dennej etapy boli na čele celkového poradia trenčianski policajti. Podplukovník Gardlo zamyslene poznamenal, že ak sa im vydarí aj záverečná etapa, potom sa môžeme dočkať veľkého prekvapenia. Policajné družstvo ešte doposiaľ nikdy nezískalo putovný pohár za víťazstvo v súťaži.

zradil rotný Köppl, ktorý je okrem iného aj vicemajster sveta v kickboxe v kategórii fullcontact. Rotný Trojčák je už skúsenejší. Na podobných súťažiach sa nezúčastnil po prvý raz, keď ale preberal od štátneho tajomníka ministerstva obrany Martina Fedora putovný pohár, bol viditeľne dojatý.

KRÁTKO

Americké námorníctvo úspešne otestovalo zhadzovanie satelitom navádzaných bômb JDAM na pohybujúce sa ciele. Bomby zhadzovali z lietadla F/A-18. Navádzací systém dostával nové údaje nepretržite pomocou digitálneho rádia. Nové údaje o polohe cieľa môže vysielat' niekto na zemi vybavený laserovým dialkometerom, alebo lietadlo so špeciálnym radarom.

Rusko objednalo novú verziu protilodnej riadenej strely Ch-35 (SS-N-25) určenej pre pobrežnú ochranu. Strela má hmotnosť približne pol tony, dosah 130 km a bojová hlavica váži 145 kg. Dlhé roky ju používali lietadlá a hladinové lode. Jednotky pobrežnej ochrany začnú dostávať Ch-35 na budúci rok.

Austrálske námorníctvo zaradilo do služby prvý z dvanástich hladinových člnov triedy Armadale. Plavidlá sú určené na hladinkovanie pozdĺž severného pobrežia Austrálie. V tejto úlohe nahradia 25 rokov staré člny triedy Fremantle. Lode triedy Armadale sú dlhé 57 m, majú 24 členov posádky a kapacitu 20 pasažierov, napríklad výsadok špeciálnych jednotiek. Cestovná rýchlosť je 40 km/h, dosah 5400 km. Výzbroj tvorí 25 mm automatický kanón. Čína dodá Indonézii technológie pre pohon a navádzanie rakiet s dosahom do 150 km. Rakety majú slúžiť ostrovnej krajine na obranu pobrežia. Pomoc pri ich vývoji poskytnie čínska štátna firma Norinco.

Afganská armáda kúpila od USA použité obrnené transportéry M113. Spolu 79 vozidiel (vrátane 16 vo veliteľskej verzii M577) stálo 10 miliónov dolárov. V cene sú aj náhradné diely na niekoľko rokov a výcvik posádok a mechanikov.

Pretože vozidlá Hummer treba stále viac pri bojových operáciách, kupuje americká armáda 19 000 minivanov Chryslera 5000 terénnych áut Pacifica. Tieto vozidlá majú takmer dvakrát nižšiu spotrebu a sú skoro trikrát lacnejšie ako Hummery. Predstavujú tak omnoho ekonomickejšiu formu dopravy v nevojových zónach, napr. na veľkých základniach. Navyše sa tak uvoľnia Hummery pre bojové jednotky, ktoré ich potrebujú viac.

Samostatná operácia robotických lietadiel

Bezpilotné bojové lietadlá 10. augusta úspešne otestovali schopnosť samostatne vyhľadávať a ničiť ciele. Dva americké stroje X-45A UCAV (Unmanned Combat Aerial Vehicle) poslali na strelnicu, kde sa nachádzal „nepriateľský“ protilietadlový systém. Odhalili možnú hrozbu, vykonali úhybné manévry a potom naplánovali a uskutočnili vlastný útok, pri ktorom protilietadlový systém zničili. Celú operáciu monitoroval zo zeme operátor (pilot), ktorý ju mohol kedykoľvek prerušiť. X-45A však mohli operovať samostatne, vrátane vzletu, návratu a pristátia.

X-45A je pokusným strojom, ktorý má otestovať systém letovej a bojovej umelej inteligencie pre nasledujúci model X-45C. Ten by mal vstúpiť do služby podľa plánu v priebehu piatich rokov.

X-45A má rozpätie krídel 10,3 m, dĺžku 8,2 m a nosnosť 1,2 t. Jeho nástupca X-45C bude väčší. Pri rozpätí krídel 14,9 m a dĺžke 11,9 m bude mať hmotnosť 19 t a unesie 2,2 t výzbroje. Bojový dolet stroja bude 2300 km. Obsah nádrží mu umožní zotrvať vo vzduchu šesť hodín. Bezpilotné lietadlo bude schopné dopĺňať palivo aj počas letu.

Posledné pilotované prieskumné vrtulníky?

Americká armáda kupuje 368 militarizovaných vrtulníkov Bell 407, ktoré majú nahradiť staršie OH-58D. Pôvodne chceli nahradiť tieto stroje zo 60-tych rokov novou helikoptérou RAH-66 Comanche. Tento projekt sa však predlžoval a predražoval, preto ho zrušili. OH-58 bol militarizovanou verziou vrtulníka Bell 206 a nový ARH bude tiež založený na

bežnom komerčnom stroji, ale modernejšieho typu. Vrtulníky budú stáť 6 až 9 miliónov dolárov a dodávať ich budú v priebehu rokov 2006 až 2013. Pôjde asi o poslednú pilotovanú prieskumnú helikoptéru. Tieto vrtulníky majú najväčšie straty, a preto majú v budúcnosti prieskumné úlohy vykonávať bezpilotné robotické helikoptéry.

Prvá loď novej triedy

Námorníctvo USA oficiálne prebralo prvú loď novej triedy LSC (Littoral Surface Craft – Pobrežné hladinové plavidlo). Loď FSF-1 nazvali Sea Fighter a 1. augusta dorazila do svojho nového prístavu v San Diegu. Stavba nového plavidla trvala iba 20 mesiacov a stála 50 miliónov dolá-

rozburom mori je iba o 20 km/h pomalší. Posádku tvorí 26 námorníkov, plavidlo je vysoko automatizované. Na lodi je miesto pre 12 kontajnerov – operačných modulov, ktoré môžu podľa potreby obsahovať výzbroj, elektroniku, robotické lietadlá, člny alebo ponorky. Na

rov. Hoci malo slúžiť iba ako experimentálne, skúšky boli také úspešné, že sa uvažuje o sériovej stavbe.

LSC je katamaran s plným výtlakom 1600 ton. Je dlhý 79 m, široký 22 m a môže operovať vo vodách hlbokých 3,6 m. Maximálna rýchlosť je 90 km/h, dokonca aj na

palube je miesto pre dva vrtulníky. Loď môže bez dopĺňania paliva ostať na mori osem dní, pri rýchlosti 36 km/h má dosah 7200 km.

V USA sa už pracuje aj na konštrukcii podobných väčších lodí triedy LCS (Littoral Combat Ship – Pobrežná bojová loď) s výtlakom okolo 3000 ton. Budú stáť

približne 250 miliónov dolárov. Proti sebe stoja dva návrhy firiem Lockheed Martin a General Dynamics. Do roku 2009 postavia dva kusy každého návrhu. Potom sa námorníctvo rozhodne, ktorý zaradí do služby. Aj LCS aj LCS využívajú technológie stealth.

Náhrada za AAV7A1

Nové obojživelné výsadkové vozidlo americkej námornej pechoty prechádza záverečným testovaním a do služby vstúpi na prelome rokov 2007 a 2008. Vozidlo AAV (Advanced Amphibious Assault Vehicle) vyvinula firma General Dynamics a nahradí stroje AAV7A1, ktoré slúžia od roku 1972. Námorná pechota USA nazve nové vozidlá EFV (Expeditionary Fighting Vehicle – Výsadkové bojové vozidlo). Oproti starším AAV7A1 je o niečo väčšie a podstatne ťažšie (37 proti 28 tonám), vo vode je omnoho rýchlejšie

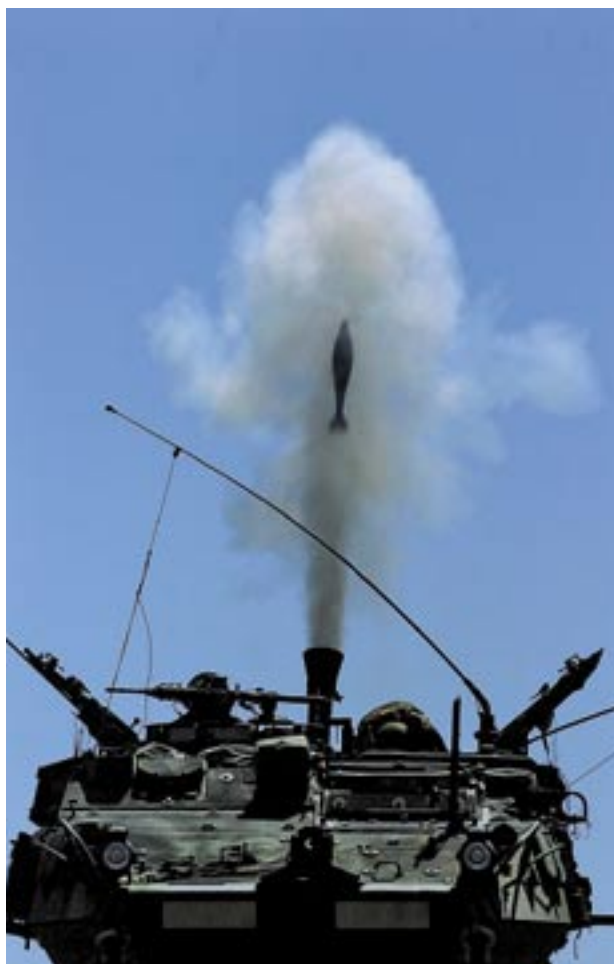
(60 km/h proti 13 km/h). Nesie silnejšiu výzbroj v podobe 30 mm kanónu a 7,62 mm guľometu, má lepšie pancierovanie a je menej náročné na údržbu. Na druhej strane prepraví menej vojakov (17 oproti 25).

EFV je dlhý 9,1 m, široký 3,6 m a vysoký 3,2 m. Má trojčlennú posádku a je vybavený prístrojmi pre nočné videnie a digitálnu komunikáciu. Jedno vozidlo stojí 8 miliónov dolárov. Námorná pechota objednala 1013 EFV vrátane 78 vo veliteľskej verzii.

Mínometná verzia Strykera

V lete začali vojaci 3. brigády 2. pechotnej divízie USA výcvik na najnovšej verzii bojového vozidla Stryker. Nosič mínometu verzia B (MCV-B) je vyzbrojený 120 mm mínometom namontovaným v priestore, ktorý normálne slúži na prepravu pechoty. Nové vozidlo nahradí predchádzajúci variant MCV-A, ktorý mínometry iba prepravoval a pred strelbou ich museli vyložiť. V MCV-B strieľa mínomet zvnútra vozidla cez dvere na strope. V každom vozidle je navyše uložený ďalší mínomet, ktorý možno vyložiť a použiť podľa potreby. Na úrovni práporu nesú mínomet kalibru 81 mm a na úrovni roty kalibru 60 mm. Veliteľom to dáva viac možností pri výbere zbraní a tým väčšiu pružnosť.

Stryker MCV-B má päťčlennú posádku. Pri testoch a výcviku sa osvedčil, pevne namontovaný mínomet umožňuje rýchlejšiu a presnejšiu strelbu ako zbraň, ktorú museli najprv vyložiť. Všetko však má aj svoje negatívy. Najnovšiu verziu nemožno v prípade potreby použiť na prepravu pechoty ako MCV-A. Vojaci tiež žiadajú vytvorenie menšieho poklopu pre pozorovanie okolia vo veľkých dverách na strope. Nový MCV-B čaká bojové nasadenie na jeseň.

KRÁTKO

Pakistan a Čína zverejnili detailnejšie informácie o štyroch fregatách triedy F22P, ktoré Peking predáva pakistanskému námorníctvu. Lode sú založené na čínskych fregatách triedy Jiangwei II. Prvú F22P postaví v Číne, zvyšné tri v Pakistane. Každá bude stáť približne 150 miliónov dolárov. Plavidlá s výtlakom 3000 ton budú vyzbrojené protiletadlovými raketami, 100 mm kanónom, protiponorkovými zbraňami a vrtníkom. Posádku bude tvoriť 180 námorníkov. Prvú fregatu triedy F22P dostane Pakistan v priebehu dvoch rokov.

♦ ♦ ♦

India testuje dva prototypy nového bojového vozidla pechoty Abhaj. Stroj váži 20 ton, má trojčlennú posádku a kapacitu sedem pešakov. Výzbroj tvorí 30 mm kanón a štyri odpaľovacie zariadenia protitankových rakiet. Konečná podoba vozidla však ešte nie je presne stanovená a vývoj sa môže natiahnuť na niekoľko rokov. India chce kúpiť viac ako 1000 vozidiel Abhaj ako náhradu za starnúce ruské BMP.

♦ ♦ ♦

Taiwan dostane dva zo štyroch objednaných amerických torpédoborcov triedy Kidd do konca tohto roka. Lode práve dokončujú posledné taktické testy, v októbri absolvujú cvičné streľby a v novembri odplávajú z USA na Taiwan. Ďalšie dva torpédoborce by mali doraziť v marci 2007. Lode majú slúžiť na predsunutú protiletadlovú obranu flotily. Taiwan chcel v roku 2001 kúpiť nové torpédoborce triedy Arleigh Burke, USA však súhlasili iba s predajom staršej triedy Kidd zo 70-tych rokov.

♦ ♦ ♦

Vojna v Iraku kladie zvýšené nároky na pechotné zbrane. Pre rýchle opotrebovanie muselo americké ministerstvo obrany objednať ďalších 50 881 automatických pušiek M-4 v cene po 1042 dolárov. M-4 je verzia M-16 s kratšou hlavňou, čo uľahčuje strelbu zvnútra vozidla alebo pri boji v budove.

♦ ♦ ♦

Jordánsky kráľ Abdulláh II. na medzinárodnej leteckej výstave MAKS 2005 v Moskve kúpil pre svoju krajinu dve vojenské transportné lietadlá Iljušin Il-76 MF. Podľa správ ruských médií stál obchod 100 miliónov dolárov. Il-76MF má nákladový priestor o 50 percent väčší, ako staršie modely. Maximálna nosnosť je 60 ton. Plne naložený preletí 4200 km, s nákladom 20 ton prekoná vzdialenosť 8500 km.

Iracká armáda vstáva z popola

Ak má iracká armáda a polícia naozaj plne prebrať ochranu vlastnej krajiny, musí najprv získať potrebné vybavenie. Momentálne majú iracké bezpečnostné zložky 170 000 príslušníkov, do konca budúceho roka by malo byť v krajine 250 000 vojakov v 10 armádnych divíziách a 100 000 policajtov. Ak začnú americké jednotky postupne odchádzať, zanechajú im väčšinu svojich Hummerov a nákladných áut. Spolu by mal Irak získať okolo 4000 obrnených Hummerov a transportérov M113.

Iracké obrnené jednotky majú momentálne niekoľko tankov T-55 a obrnené vozidlá BMP-1 a MTLB. Irak tiež dostal 77 tankov T-72 od Maďarska. Ich opravu vykonáva maďarská firma Currus. Letectvo tvorí asi desiatka ľahkých prieskumných lietadiel a desiatka vrtníkov. V januári 2006 dokončí výcvik prvá skupina 109 letcov a mechanikov, ktorá sa preškoluje na tri transportné lietadlá C-130 Hercules. Druhá skupina by mala dokončiť výcvik do júna 2006.

Kedy bude nahradená JAŠTERKA?

„Jašterka“ - 30 mm protiletadlový samohybný dvojkanón vzor 53/59 (30mmPLdvk vz. 53/59) - je vo výzbroji 45 rokov, najdlhšie zo všetkých druhov výbroje a techniky. Už táto skutočnosť si zasluhuje pozornosť a súčasne vážne zamyslenie nad jeho budúcnosťou.

Minulosť tejto zbrane je veľmi zaujímavá a poutná. Môžem to potvrdiť, lebo som bol pri výrobe jeho predchodcu 30mmPLdvK vz. 53 od roku 1957 a následne aj pri výzbroji a výrobe Jašterky.

Kedysi skvelá zbraň

Uvediem zopár historicky málo známych faktov: 30mmPLdvK vz. 53 má svoj pôvod už v roku 1943 u hitlerovských ponoriek. Ponorka sa musí v noci vynoriť, aby dobila svoje batérie, v tejto dobe je najzraniteľnejšia. Anglické protiponorkové letectvo začalo v tom čase používať radar, ktorý umožňoval útočiť na nemecké ponorky. Pretože nemali žiadnu obranu proti lietadlám, veľkoadmirál Dönitz požadoval vhodnú protiletadlovú výzbroj. Úlohu dostala Zbrojovka Brno, ktorá začala pracovať na vývoji 30 mm protiletadlového kanóna pre uvedený účel. Vývoj nestihli do konca vojny ukončiť a v prácach pokračoval transformovaný podnik Konstrukt Brno. Vývojové práce, podnikové a vojskové skúšky boli úspešné. Čs. armáda sa vyzbrojila dvojkanónom 30mmPLdvK vz. 53. Treba poznamenať, že to bola prvá zbraň uvedeného druhu po 2. svetovej vojne vôbec.

Bol to ťahaný 30 mm dvojkanón s automatickým uvedením do bojovej polohy a otáčaním v odmere do

30mmPLdvK vz. 53/59 Jašterka

Vývoj, podnikové a vojskové skúšky prebiehali úspešne a pomerne rýchlo. Na ich základe bol 30mm PLdvK vz. 53/59 Jašterka zavedený v roku 1959 do výbroje.

Podstatné zmeny na Jašterke:

- 1) Zbraň je umiestnená na pancierovom vozidle Praga V3S so zosilneným pérovaním, ktoré je v priebehu strelby pneumaticky vypnuté. V kabíne vozidla je veliteľ, vodič, dvaja členovia obsluhy a munícia. Celkom je vezených 800 nábojov, 400 v 8 zásobníkoch a 400 v drevených debnách. Náboje sú rovnakého druhu ako 30mmPLdvK vz. 53.
- 2) Dôležité zmeny sú na 30 mm kanónoch. Konštrukčná úprava záverového mechanizmu umožnila podávanie nábojov zo zásobníkov zhora a vyhadzovanie prázdnych nábojníc z bočnej vonkajšej strany. Hmotnosť prázdneho zásobníka je 27,5 kg, plného s 50 nábojmi 84,5 kg. Pri ukážke v roku 1961 v Indii táto hmotnosť bola príliš veľká pre indickú obsluhu.
- 3) Na lafete bola zmenená len spodná lafeta, kabína strelca bola opancierovaná. Zbraň možno navijakom vozidla pomocou skĺzníc spustiť na zem k plneniu bojových úloh a opäť vytiahnuť na vozidlo. Zameriavač vz. 61 bol nahradený modernizovaným vz. 61/30M.

Výrobu kanónov zabezpečovala Zbrojovka Vsetín, kompletáciu TOS Trenčín. V priebehu dva a pol roka bolo vyrobených 950 kusov pre armádu ČSR. V priebehu sedemdesiatych rokov vyrábala podnik Škoda Plzeň pre armádu Juhoslávie.

V súčasnosti je už Jašterka fyzicky a morálne zastaraná a nemôže plniť úlohy kladené na podobnú zbraň. Podniky zmenili výrobné programy, nedostatok náhradných dielcov znemožnil prevádzku, výcvik a opravy.

Z uvedených dôvodov je vysoko aktuálne a nutné zabezpečenie nového prostriedku, ktorý bude vyhovovať súčasným požiadavkám na zabezpečenie protivzdušnej obrany pozemných síl.

Možnosti sú len dve:

- nákup zo zahraničia
- dodávka obranného priemyslu SR.

Z ekonomických, technických a čiastočne i sociálnych dôvodov je výhodnejšia dodávka z nášho priemyslu, ktorá je navyše veľmi reálna.

Konstrukt-Defence, a. s. Trenčín na základe objednávky MO SR z roku 1994 zabezpečila vývoj samo-

HLAVNÉ TAKTICKO-TECHNICKÉ PARAMETRE

Hmotnosť celková	10 300 kg
Hmotnosť zbrane bez vozidla	1 750 kg
Kadencia jedného kanónu	430 rán/min.
Maximálny dosah:	
- výškový	6 950 m
- diaľkový	9 900 m
Rozsah:	
- námeru	- 10° + 85°
- odmeru	360°
Dojazd	600 km
Obsluha	1 + 4

hybného protiletadlového kompletu (ShPLK) BRAMS. V priebehu rokov 1998 – 99 za spolupráce so špecialistami GŠ PS SR, VTSÚ Záhorie, VTÚ Liptovský Mikuláš, VÚ Kežmarok – Žalubica a VÚ 4564 Poprad boli prevedené náročné podnikové a vojskové skúšky. Úspešné výsledky potvrdili, že BRAMS vyhovuje súčasným takticko-technickým požiadavkám.

V porovnaní s Jašterkou má BRAMS nasledovné prednosti:

1) Strelecká veža obsahuje:

- 30 mm rýchlopalný dvojkanón 2A38M spriahnutý so 7,62 mm guľometom PKT. Kanón používa rovnaký druh munície ako 30 mm kanón 2A42 na BVP-2
- v zadnej časti sú 4 protiletadlové rakety blízkeho dosahu s infračerveným spôsobom samonavedenia
- optoelektronický zameriavač, ktorý počas jazdy možno zasunúť do veže
- na bočných stranách veže sú senzory na detekciu a identifikáciu ožiarenia kompletu laserom protivníka

30mmPLdvK vz. 53

dopravnej polohy. Nové bolo elektrické ovládanie námeru a odmeru. Pásové zásobníky po 10 nábojoch sa zasúvali do zbrane z bočnej vonkajšej strany. Hmotnosť bola 1150 kg, kadencia strelby 430 výstrelův za minútu z každého kanónu (860 r/min.)

Výrobu kanónov zabezpečoval podnik Zbrojovka Vsetín, výrobu lafety a kompletáciu TOS Trenčín (dnes TRENS, a. s.) Uplatnil sa nielen v podmienkach armády ČSR, ale bol úspešný aj v exporte do Iraku, Sýrie, Rumunska, na Kubu. Jeho nevýhodou bol malý počet nábojov v zásobníku a nutnosť ťažného vozidla, preto po krátkej dobe začal vývoj v Konstrukte Brno objekt Jašterka.

SHPLK BRAMS

ZÁKLADNÉ TTP KOMPLETU BRAMS

Hmotnosť	27 100 kg
Výzbroj	30 mm dvojkanón 2A38M
Kadencia	2 200 výstrelův/min.
4 PL rakety	
Počet nábojov v komplete	600ks
Gulomet	7,62 mm PKT
Počet členov obsluhy	3
Odmer	360°
Námer	+ 5° + 85°
Rozsah pracovných teplôt	- 30° + 50°
Dojazd	700 km

• pracovisko operátora je vybavené optickým zameriavačom IPZ, ktorý je spriahnutý s kanónom a gulometom.

Zbraňová nadstavba za spolupráce s príslušnými systémami velenia a riadenia zabezpečuje vyhľadávanie cieľa, jeho automatické sledovanie, zamierenie a účinné vedenie strelby za každej dennej a nočnej doby a zhoršených poveternostných podmienok. Umožňuje to moderný, stabilizovaný zameriavač OEZ obsahujúci termovíziu kameru a laserový diaľkomer, zameriavač pracuje na báze pasívneho pozorovania. Servopohony zabezpečujú rýchlosť a presnosť zamierenia a vedenia strelby.

2) Podvozok T815 8x8 (podobný je u delostreleckých systémov, ženijnej a dopravnej techniky). V pancierovej kabíne má pracovisko veliteľa a vodiča, auto-

nómny zdroj energie, klimatizačné a filtra-ventilačné zariadenie k zabezpečeniu činnosti kompletu.

3) Zásobovanie muníciou zabezpečuje muničné vozidlo na podvozku T-815 a hydraulickou rukou, ktorá v krátkom čase urobí výmenu zásobníkov.

4) Na ľahký a rýchly výcvik obsluhy je k dispozícii učebný trenažér. Zabudovaný softvér môže imitovať vzdušné ciele a simulovať bojovú činnosť na udržiavanie potrebných návykov obsluhy v poľných podmienkach.

5) Komplet má diagnostický podsystém, ktorý kontroluje a vyhodnocuje správnu činnosť jednotlivých komponentov a podsystémov celého kompletu.

Uvedené skutočnosti dokazujú, že BRAMS má všetky takticko-technické parametre potrebné pre uvedený druh bojového prostriedku. V súčasnosti je podobný

systém vo všetkých armádach aktuálny a žiadaný. Nechcem konkretizovať jeho výzbroj v západných armádach NATO, stačí pohľad na pozemné sily Poľskej republiky, kde je vo výzbroji 35 mm PLdvK LOARA a dva druhy 23 mm PLdvK (jeden s 2 raketami).

V porovnaní s podobnou výzbrojou v zahraničí je BRAMS rovnako kvalitný, ale je lacnejší, používa rovnaký podvozok, muníciu a rakety už zavedené v OS SR.

V Modeli 2010 je plánovaných 9 kusov kompletu BRAMS.

Genmjr. v. v. Ing. Rudolf TVAROŠKA

Ilustrácie: archív autora

Srdcom sedemhlavňový rotačný kanón

Americké letectvo počíta s tým, že po modernizačnom programe bude slúžiť najmenej do roku 2028 a vydrží 24 000 letových hodín. Celkom slušný výkon na lietadlo, ktoré zaradili do služby v marci 1976 a pôvodne malo vydržať 4000 letových hodín.

A-10 Thunderbolt II je prvým americkým lietadlom navrhnutým špeciálne na blízku podporu pozemných vojsk. Bolo navrhnuté ako čo najjednoduchšie a najodolnejšie. Kokpit je uložený v titárovej vane, ktorá vydrží priamy zásah 37 mm granátom. Čelné pancierové sklo kabíny odolá strelám z 23 mm kanóna. Všetky dôležité systémy lietadla sú zálohované. Riadenie má napríklad dva nezávislé hydraulické systémy a pre prípad ich vypadnutia ešte tretí manuálny.

I keď sa letectvo spočiatku pozeralo na „pomalý“ stroj s nedôverou, práve to sa ukázalo ako jeho najväčšia výhoda. Po prvom útoku sa dokáže otočiť a znova zaútočiť na ten istý cieľ za 7 sekúnd. Nad bojiskom sa dokáže pohybovať minimálnou rýchlosťou 320 km/h, čo mu umožňuje lepší prehľad a presnejšie zameranie cieľa.

Časť strojov preto slúži aj vo verzii O/A-10 ako pozorovacie lietadlo predsunutej letovej kontroly.

Základom výzbroje A-10, ktoré piloti prezývajú Warthog (v preklade: prasa bradavičnaté), je sedemhlavňový rotačný kanón GAU-8/A Avenger kalibru 30 mm

s kadenciou 4200 výstrelův za minútu. Trup lietadla bol v skutočnosti postavený okolo tohto výkonného kanónu. A-10 okrem neho unesie na troch závesníkoch pod trupom a ôsmich pod krídlami spolu 7300 kg bômb a rakiet. Najčastejšie nosí protitankové rakety AGM-65 Maverick doplnené protiletadlovými raketami AIM-9 Sidewinder pre vlastnú obranu.

vyčnievajú, čo uľahčuje núdzové pristátie. K tým však často nedochádza. A-10 môže prísť o jeden motor a polovicu jedného krídla a stále letí. Pri prvej vojne v Iraku síce letectvo prišlo o päť strojov, ale na konto si pripísali 987 zničených tankov, 1106 nákladných vozidiel a stovky ďalších zničených cieľov. A-10 vtedy vykonal 16,5 % všetkých letov, a to aj vďaka nenáročnej údržbe. Najdrahšou a najkomplikovanejšou úpravou u väčšiny lietadiel tohto typu je v skutočnosti výmena náteru, ktorú treba podľa predpisov vykonávať každých osem rokov.

Dĺžka:	16,16 m
Rozpätie:	17,42 m
Výška:	4,42 m
Prázdna hmotnosť:	9 761 kg
Max. vzletová hmotnosť:	23 000 kg
Pohon:	2 motory General Electric TF34-GE-100, každý s ťahom 40,32 kN
Max. rýchlosť:	676 km/h
Dostup:	13 600 m
Dolet:	1 000 km

Miroslav BARIČ

Foto: autor

Organizátor vítazstva USA

Meno Georgea Catletta Marshalla bolo po dlhú dobu našej verejnosti známe hlavne v súvislosti s rovnomenným plánom európskej povojnovej obnovy, ktorý vychádzal z iniciatívy Spojených štátov amerických. Tento plán bol však len jednou zo záverečných kapitol pestrého života muža, ktorého americký prezident Harry S. Truman nazval „organizátorom víťazstva“ USA v druhej svetovej vojne a ktorý bol už vo svojej dobe považovaný za jedného z najvplyvnejších veliteľov vojenskej histórie a jedného z najvýznamnejších Američanov vôbec.

Osudové rozhodnutie

George Marshall sa narodil 31. decembra 1880 v mestečku Uniontown v Pensylvánii. V roku 1901 úspešne absolvoval Virginský vojenský inštitút a v rokoch 1906 – 1908 aj veliteľskú a štábnu akadémiu v kansaskom Leavenworth. Nenápadný dôstojník pechoty už pred 1. svetovou vojnou preukázal tak pozoruhodné organizačné schopnosti, že bol povolávaný z jednej štábnej funkcie do druhej, aby sa nakoniec stal jedným z najbližších spolupracovníkov veliteľa amerických expedičných síl vo Francúzsku, generála J. J. Pershinga. Pod ním, ako náčelníkom štábu amerického pozemného vojska, slúžil aj po vojne, tentokrát vo funkcii pobočníka. Počas tejto doby dosiahol Marshall hodnosť podplukovníka a okrem toho, že mal pri kom odborne a profesionálne rásť, získal aj potrebné vojenské a politické konexie, ktoré mu veľmi dobre mali poslúžiť neskôr. Do svojho povýšenia na generálmajora v októbri 1936 vykonával rutinnú vojenskú službu doma a v Číne.

Zlom v jeho vojenskej kariére nastal v lete 1938, keď bol premiestnený na ministerstvo vojny do Washingtonu. Potom, čo tu krátko vykonával funkcie pomocníka, resp. šefa odboru vojnového plánovania, bol v októbri 1938 menovaný zástupcom náčelníka a v septembri 1939 v hodnosti generálporučíka i samotným náčelníkom štábu amerického pozemného vojska. Do prestížnej funkcie ho vybral samotný Franklin D. Roosevelt a hoci to bolo prekvapujúce rozhodnutie (preskočil ďalších 33 generálov, ktorí boli vekovo starší a mali aj vyššiu funkciu), udalosti 2. svetovej vojny mali ukázať, že to bolo rozhodnutie správne.

Tvorca armád a aliancií

Od začiatku pôsobenia v najvyššej armádnej funkcii si uvedomoval nevyhnutnosť vojnového konfliktu aj to, že USA okrem predpokladanej vojny v Pacifiku s najväčšou pravdepodobnosťou neminie ani vstup do vojny v Európe. S jemu vlastnou neúnávnosťou, precíznosťou a systematickosťou pristúpil k strategickému plánovaniu a akonáhle USA vyhlásili Japonsku vojnu, začal Marshall

svoje plány aj uskutočňovať. Prinútil Kongres zvýšiť počty vojska (z dvesto tisíc na 8 miliónov) a navýšiť rozpočet pre dostatočné vyzbrojenie a vybavenie armády. Jeho nekonvenčný prístup a originálne nápady sa ukázali byť ako kľúčové pre rýchlu mobilizáciu tak americkej priemyselnej základne, ako aj širokej verejnosti. Riadil výstavbu pozemných jednotiek, aj ich organizáciu. Po zreorganizovaní Generálneho štábu vytvoril v rámci pozemného vojska tri hlavné veliteľstvá: pozemnej armády, armádnej služby a armádnych leteckých síl. Na základe svojej „čiernej knihy“, ktorú si predvídavo viedol od príchodu do Washingtonu a kde evidoval mená schopných dôstojníkov, resp. dôstojníkov, ktorí na neho urobili dojem, osobne vyberal veliteľov pre nové veliteľstvá, rovnako ako dôstojníkov na kľúčové miesta v armáde.

Marshall bol hlavným zastáncom vojnovéj stratégie dvoch frontov a obhajcom myšlienky, aby hlavnou prioritou spojeneckého vojnového úsilia bola porážka fašistického Nemecka. Koordinoval nasadenie vojenských síl západných Spojencov v severnej Afrike, rovnako tak v Európe a v Tichomorí. Počas celej vojny nikdy nevelil, hoci vehementne vyjadroval svoje pranie priamo veliť bojovým jednotkám. Bolo mu však „súdené“ pôsobiť ako štábný dôstojník a stratég, čím svojej vlasti poslúžil najlepšie. Nečudo, že londýnsky týždenník The Times vybral Marshalla za muža roku 1943.

Osobnosť

Marshall, ktorý sa skôr než odvahou na bojisku preslávil poctivosťou, inteligenciou a predvídavosťou, bol hlavným architektom amerických ozbrojených síl a kľúčovou postavou víťazstva Spojencov v 2. svetovej vojne. Zúčastnil sa na všetkých hlavných spojeneckých plánovacích konferenciách a nebyvalou mierou sa zaslúžil o to, že USA vyšli z vojny ako veľmoc prvého rangu. Vo vojnových rokoch stále viac riešil politickú prácu, hoci až do roku 1945 sa úzkostne usiloval držať svojej zásady vyhýbať sa politike a venovať sa iba koncipovaniu čo

najlepšej vojenskej stratégie. Patril medzi hlavných poradcov prezidenta Roosevelta, neskôr i Trumana a tešil sa ich nebývalej dôvere. Prekvapujúco jednou z najcharakteristickejších vlastností Georgea Marshalla bol však absolútny nedostatok osobných ambícií. Dokonca aj jeho povýšenie do hodnosti päťhviezdičkového armádneho generála v decembri 1944 bolo len výsledkom snahy postaviť amerického vojenského náčelníka na úroveň britskej hodnosti poľného maršala. V duchu svojej povahy sa navyše krátko po skončení vojny vzdal postavenia a osobne odporučil na svoje miesto veľmi dobrého priateľa, armádneho generála D. D. Eisenhowera.

Vojna a politika

Vojnové skúsenosti pretvorili tohto charizmatického generála v citlivého diplomata, ktorému bola koncom roka 1945 zverená chúlolistivá misia v Číne. Ako zvláštny prezidentov splnomocnenec sa tu neúspešne pokúšal o sprostredkovanie mieru medzi komunistami Mao Ce Tung a nacionalistami Čankajška. Od roku 1947 už pôsobil ako minister zahraničia a okrem obvyklých administratívnych schopností, preukázal aj veľkú silu charakteru, s ktorou neraz čelil mnohým nástrahám. Bol to však práve jeho program financovania európskej hospodárskej obnovy, ktorý definitívne prispel k „zatiehnutiu železnej opony“ a ktorý z bývalých Spojencov urobil veľkých nepriateľov a z bývalých nepriateľov naopak priateľov. Na vrchole svojej kariéry zastával v rokoch 1950 až 1951 post ministra obrany, aby v decembri 1952 mu bola za Marshallov plán udelená Nobelova cena, čím sa stal prvým vojakom takto oceneným. Zomrel po ťažkej chorobe 16. októbra 1959.

Alex MASKALÍK

Vojenský historický ústav

Snímka: archív VHÚ

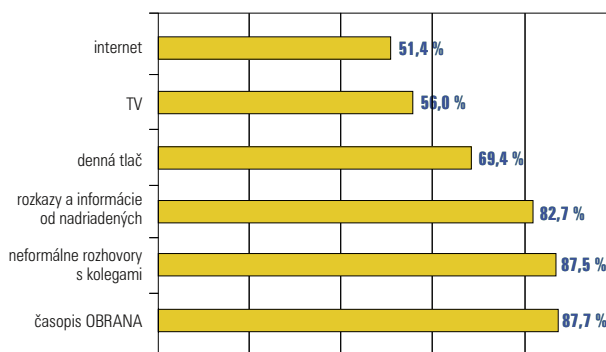
Obrana cenným zdrojom informácií

Oddelenie sociálnych a personálnych analýz a verejnej mienky Komunikačného odboru MO SR v spolupráci s Personálnym úradom GŠ OS SR uskutočnilo v júli na vzorke 582 respondentov pravidelný výskum názorov profesionálnych vojakov. Jeho cieľom bolo okrem iného identifikovanie zdrojov informácií o dianí v rezorte, ktoré profesionálni vojaci využívajú, so špeciálnym zameraním na vojenskú tlač, rozhlasové a televízne vysielanie.

Výskum nemal ambíciu porovnávať sledovanosť resp. čítanosť vojenských médií, pretože autori sú si vedomí, že tieto médiá neplnia rovnaké funkcie, majú rôzny rozsah, zameranie, náklad, distribúciu, resp. vysielač čas a technickú dostupnosť.

(graf č. 2). Pre najväčšiu skupinu vojskej verejnosti predstavuje najčastejší zdroj informácií mesačník OBRANA, nasleduje internet a denná tlač. Rozkazy a informácie od nadriadených sú najčastejším zdrojom informácií iba pre 6,2 % respondentov. Absencia dostatočného množstva presných

Graf č. 2: Využívanie informačných zdrojov o dianí v rezorte MO SR

Menej ako polovica respondentov čerpá informácie o rezorte MO SR z relácií Profesionál a Plná poľná, z iných rozhlasových relácií a intranetu

Podľa výsledkov výskumu profesionálni vojaci získavajú informácie o dianí v rezorte MO SR súčasne z viacerých zdrojov, pričom pre viac ako 80 % profesionálnych vojakov medzi ne patrí časopis OBRANA, rozkazy a informácie od nadriadených, ako aj neformálne rozhovory s kolegami (graf č. 1). Okrem týchto interných zdrojov, ktoré využíva najviac profesionálnych vojakov, približne každý druhý profesionálny vojak čerpá informácie v dennej tlači, televíznom vysielaní a na internetových stránkach.

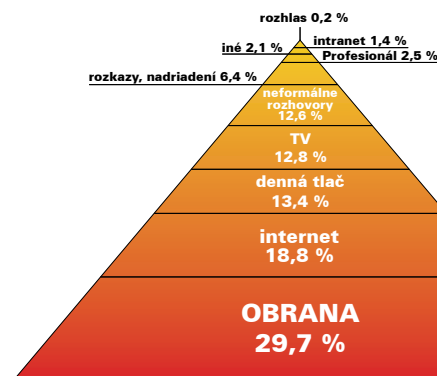
Ktoré informačné zdroje sú najčastejšie?

Profesionálni vojaci v dotazníku dostali za úlohu spontánne napísať jeden zdroj, z ktorého získavajú informácie najčastejšie

informácií z oficiálnych prameňov je z odpovedí respondentov zrejme a približne tretina respondentov by si želala tento tok informácií zintenzívniť. Na nedostatok informácií si sťažujú najmä respondenti starší ako 35 rokov, príslušníci pozemných síl.

Odpovede profesionálnych vojakov ukázali, že mesačník Ministerstva obrany SR OBRANA má výnimočné postavenie z dvoch hľadísk – je zdrojom informácií nielen pre najväčší počet opýtaných profesionálnych vojakov (graf č. 1), ale navyše aj najviac profesionálnych vojakov ho uviedlo ako zdroj, z ktorého získavajú informácie najčastejšie (graf č. 2). Takmer polovica z opýtaných číta OBRANU pravidelne (48,3 %), podobne veľká skupina respondentov siahne po tomto vojenskom periodiku nepravidelne alebo veľmi zriedka (47,7 %).

Graf č. 1: Zdroj, z ktorého profesionálni vojaci získavajú informácie najčastejšie (respondenti mohli uviesť iba jeden zdroj; n = 515)

Prioritné témy

Opýtali sme sa profesionálnych vojakov, aká štruktúra časopisu OBRANA by im osobne vyhovovala, z ktorých oblastí by si radi prečítali najviac príspevkov. Respondenti vybrali päť pre nich najzaujímavejších oblastí, na ktoré by sa Obrana mala sústrediť. Profesionálni vojaci by určite zaradili do obsahovej štruktúry časopisu právne a sociálne poradenstvo (73,6 %), reportáže z výcviku a života útvarov (69,2 %), informácie zo zahraničných misií a aktuálne informácie o rezorte (obidve oblasti 57 %) a piatou najviac žiadanou oblasťou sú informácie o vojenskej technike. Takmer sedem z desiatich opýtaných sa naopak nazdáva, že do OBRANY nepatria príspevky, ktoré sa venujú pôsobeniu cirkvi v rezorte, články o osobnostiach rezortu a čitateľov väčšinou nezaujímajú ani príspevky o kultúre a profesionálnych vojakoch.

Celkovo možno konštatovať, že väčšina profesionálnych vojakov je spokojná so súčasným obsahom Obrany (78,4 %) a grafické spracovanie sa páči dokonca až 90 percentám jej čitateľov. Viac ako polovica

distribúcia. V poslednom období je bežne dostupná na pracovisku pre 82,6 % profesionálnych vojakov.

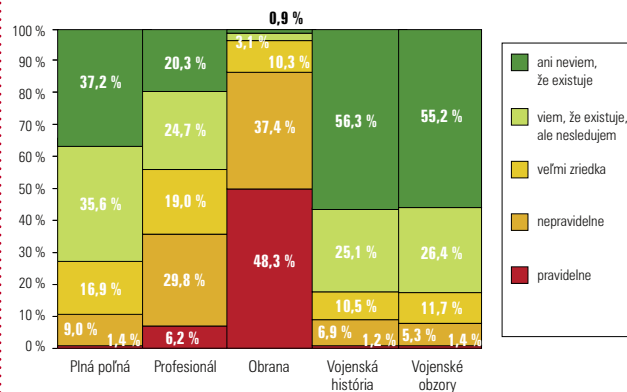
Vojenskú históriu a Vojenské obzory číta približne pätina profesionálnych vojakov a svojich čitateľov si našli najmä medzi vysokoškolskými z väčších miest, čo zodpovedá ich teoretickému zameraniu.

Z elektronických médií profesionálni vojaci uprednostňujú televízne vysielanie pred rozhlasovým, čo sa odrazilo aj na sledovanosti vojenských relácií Profesionál a Plná poľná. Reláciu Profesionál na STV2 sleduje majoritná časť vojskej verejnosti, reláciu Plná poľná na stanici Rádio Slovensko počúva približne štvrtina profesionálnych vojakov. Obidve médiá majú svoje potenciálne budúce publikum najmä medzi mladými vojakmi do 24 rokov, ktorí tieto relácie väčšinou nepoznajú.

Na záver ešte niekoľko údajov o využívaní najmladšieho masovokomunikačného prostriedku, ktorým je internet. Oficiálnu stránku www.mosr.sk vyhľadáva viac ako polovica respondentov. Prístup k internetu má v súčasnosti viac ako 70 % profesionálnych vojakov, priamo na pracovisku

Graf č. 3: Sledovanosť vojenského vysielania a tlače

(n = 582)

čitateľov je spokojná aj s pomerom textu a fotografií (58,4 %), štvrtina čitateľov sa prihovára za rozšírenie textovej časti na úkor fotografií. Môžeme predpokladať, že k obľúbenosti Obrany prispieva aj dobrá

približne 20 % z nich a takmer pre rovnako veľkú skupinu predstavuje internet aj najčastejší zdroj informácií.

Kniha štyroch generálov

**Slnčné jazerá v Senci hostili
15. augusta 2005 štyroch ge-
nerálov vo výslužbe - Svetozára
Nadoviča za bývalu ČSFR, Imre
Karácsonyho z Maďarska, Hart-
muta Foertscha z NSR a Zdzisława
Ostrowského z Poľska.**

Hlavným cieľom ich pracovného stretnutia bolo definitívne skompletizovanie a schválenie textových a dokumentačných podkladov pre knihu „The Great Withdrawal“ (Veľký odsun). Publikácia sa venuje odsunu sovietskych a ruských vojsk zo strednej Európy v rokoch 1990 – 1994. Všetci štyria autori riadili vo svojich krajinách vojensko-technickú stránku tohto odsunu.

„Naším zámerom je vyplniť biele miesto na mape nielen našej, ale aj európskej a svetovej histórie,“ informoval nás generál Nadovič a dodal: „Chceme zoznámiť najmä mladšiu generáciu s históriou vstupu sovietskych vojsk do našich krajín aj so súvislosťami ich odchodu, ktorý možno považovať za najväčšiu vojenskú operáciu od konca 2. svetovej vojny.“

Uvedený knižný titul pripravuje na vydanie v anglickom jazyku Vydavateľská a informačná agentúra MO SR k tohtoročnému výročiu 17. novembra.

Vladislav VAVRINEC

Na CIAF 2005 víťazili MiG-29

Druhý septembrový víkend sa na medzinárodnom letisku Brno – Tuřany niesol v znamení vzdušnej akrobacie a leteckého umenia vôbec.

Pre návštevníkov dvanásteho ročníka Czech International Air Fest – CIAF 2005 boli pripravené zaujímavé statické ukážky leteckej techniky a pestrý letecký program. Napriek veľkej konkurencii si krištáľovú vázu za najlepšie sólovystúpenie spomedzi účastníkov členských štátov NATO odniesol display pilot major Ing. Martin Hronec z Leteckej základne Sliač generálmajora Otta Smika (na snímke s veliteľom LZ Sliač plk. Ing. Jozefom Dobrotkom). Tento štyridsaťdvaročný rodák z Banskej Bystrice patrí medzi najlepších pilotov leteckej základne, ktorý vo svojej leteckej kariére dosiať nalietať 1336 hodín a je pilotom I.

triedy. Košícký absolvent Vysokej vojenskej leteckej školy SNP v súčasnosti je pilotom pohotovostného systému vzdušných síl OS SR.

Čenu za najlepšie skupinové vystúpenie získala akrobatická skupina „STRIZI“ Vzdušných síl Ruskej federácie zo základne Kubinka. Skupinová zlietanosť piatich MiG-29 pochádzajúcich z liahne ruských pilotov opäť potvrdila vysokú kvalitu stíhacích nadzvukových lietadiel MiG-29. Na podujatí sa zúčastnil aj náčelník Generálneho štábu OS SR generálporučík Ing. Ľubomír Bulík.

Text a foto: **čat. Mgr. Zuzana MILDEOVÁ**

Opäť svetoví!

**Diskoklubu ARS Dynasty sa pod krídlami
Posádkového klubu Martin (bližšie sme
ho predstavili v minulom čísle) darí.
Po vlaňajšku aj tento rok získali titul
majstra sveta v disko tancoch.**

Na septembrových Majstrovstvách sveta a Európy v disko show a disko dance, ktoré sa uskutočnili v Žiline pod názvom DISCO WORLD 2005, za silnej konkurencie a skvelej atmosféry jasne dominovali. „Získanie titulu najlepších na svete druhýkrát za sebou je pre nás zadostučinením za drinu a čas, ktoré tancu venujeme,“ zdôveril sa šéf klubu Miroslav Furgalák. Dodal, že úspech ich zaväzuje udržiavať špičkovú úroveň aj v budúcnosti. „Triumfy nášho tanečného klubu sú dôkazom, že aj v podmienkach ozbrojených síl dokážeme vytvárať vhodné podmienky pre plnohodnotné a zmysluplné využívanie voľného času mladými ľuďmi,“ povedala vedúca Posádkového klubu Martin Alena Pisáriková.

Vladislav VAVRINEC

Foto: **archív ARS Dynasty**

Na počesť padlým

Pod záštitou náčelníka Generálneho štábu OS SR zorganizovali predstavitelia Asociácie UN – Veterans Slovakia 9. a 10. septembra 2005 na strelnici v Tomašíkove streleckú súťaž.

Šlo o 1. ročník Memoriálu padlých vojakov v zahraničných misiách. „Hlavným cieľom podujatia je predovšetkým uctie- nie si pamiatky tých vojakov, ktorí pri plnení náročných úloh zahraničných operácií stratili to najcennejšie – svoj život,“ informoval viceprezident asociácie, Dušan Ščevík. „Otcom myšlienky je prezident klubu, plk. v. z. Ing. Vladimír Žbodák, spolu s ktorým dúfame, že tento prvý ročník bude začiatkom dlhoročnej tradície.“

Spoluorganizátormi tohtoročného memoriálu bola Železničná polícia, Okresné riaditeľstvo Policajného zboru v Galante a Vojskový útvar 1049 Sered'. Práve v jeho priestoroch mohli návštevníci a žiaci z po-

zvaných základných škôl zo Serede, Šintavy a Galanty zhladiť výstavu fotografií zo života a práce príslušníkov jednotlivých zahraničných misií. Súčasťou programu boli ukážky činnosti policajných jednotiek, zásahov služobných psov a prezentácia policajnej výbroje a výstroja.

Za rezort obrany sa na memoriáli zúčastnil brigádny generál Ing. Ľubomír Háberl. „Je pre nás ctou a povinnosťou pripomínať si dielo a obeť všetkých, ktorí svojou pracou v zahraničí pomáhajú budovať mier a dobré meno ako ozbrojených síl, tak aj Slovenskej republiky,“ povedal náčelník Štábu logistiky GŠ OS SR.

Text a foto: **Vladislav VAVRINEC**

Modely a hobby 2005

Vyše 250 exponátov záujmov - technickej tvorivosti si mohol pozrieť každý, kto v septembri prišiel do priestorov Kultúrneho a metodického centra (KaMC) Trenčín.

Návštevníci mali možnosť zhladiť ukážky prác modelárov, výtvarných a remeselníckych diel, zberateľské exponáty a rôzne kolekcie s vojenskou tematikou. Okrem krúžkov a klubov pôsobiacich pri Posádkových kluboch v Bratislave, Martine, Liptovskom Mikuláši a Prešove, prezentovali svoje práce aj vystavovatelia z vojenských útvarov Rožňavy, Vlkanovej, Nitry a ďalších posádok. Nechýbali ani civilní autori zo Stredného odborného učilišta letecko - opravárenského Trenčín. Novinkou na už tradičnej výstave záujmovej umeleckej činnosti a technickej tvorivosti príslušníkov OS SR, ich rodinných

príslušníkov, vojenských dôchodcov, ale aj civilných autorov bola tento rok ukážka vojenských uniforiem z rôznych období histórie našej armády. Tie zapožičalo Vojenské historické múzeum Piešťany. Svoju činnosť na výstave prezentovalo aj Výtvarné štúdio OS SR Bratislava.

„Verím, že expozícia svojím obsahom a rôznorodosťou prispeje nielen k popularizácii Ozbrojených síl SR, ale získa predovšetkým mladú generáciu k účel-nému a zmysluplnému využívaniu svojho voľného času,“ povedal riaditeľ KaMC Pavol Švantner.

Text a foto: **Vladislav VAVRINEC**

Darcovstvo krvi na LZ Sliač

Už druhýkrát zrealizovali pracovníci Národnej transfúznej služby SR pracovisko Banská Bystrica pod vedením MUDr. Jany Kotrčovej v priestoroch Letiskového klubu LZ Sliač odber krvi od dobrovoľných darcov spomedzi profesionálnych vojakov a zamestnancov leteckej základne. Dňa 12. septembra 2005 prišli viacnásobní darcovia, ale i prvodarcovia nezištné venovať svoju krv a tým aspoň sčasti pomôcť vyriešiť pretrvávajúci akútny nedostatok krvi v banskobystrickom regióne. Vzhľadom na potrebu krvi v nemocniciach a ochote príslušníkov LZ Sliač je pravdepodobné, že sa podobná akcia v priebehu najbližších troch mesiacov opäť zopakuje.

Text a foto: **čat. Mgr. Zuzana MILDEOVÁ**

Jediná levická prieskumníčka

Prvé dva pokusy stať sa vojačkou Soni Ďurišovej nevyšli. Chcela študovať vo Vojenskej akadémii v Liptovskom Mikuláši. Nezavolali ju ani na prijímačky. Dodnes nevie, či niečo zle vyplnila v prihláške, prípadne jej niekto postavil do cesty umelé prekážky... Rozhodla sa preto pre ročnú práporčickú školu na Liptove, ale aj tú zrušili. Jej mama bola niečo vybavovať na úradoch a videla tam oznam, že hľadajú profesionálne vojačky. Priniesla ho domov.

Dcéra, ktorá je rodáčka z Kostolnej Vsi v okrese Prievidza, sa už potom osobne informovala o možnostiach stať sa vojačkou priamo v trencianskom regrutačnom streisku. V máji minulého roka nastúpila Soňa na základný výcvik do Martina.

„Na vojenskej prisaha si môj otec aj trochu poplakal, samozrejme ako každý chlap len tak v ústraní, aby ho iní nevideli. Sám nebol na vojenčine. Vždy chcel mať syna. No mal päť dcér. V deň prisahy bol preto na mňa veľmi hrdý,“ spomína desiatnička Ďurišová.

Jaskyniarka sa nevzdávala

Po maturite na textilnej priemyselke pracovala takmer desať rokov v Maytexe Liptovský Mikuláš. V centre Liptova videla každý deň vojakov v uniformách. S niektorými sa stretávala aj v turistickom oddiele. Takmer každý víkend vyrážala s turistami do Nízkych či Západných Tatier. Okolité hory pochodila na horskom bicykli i s jaskyniarimi. Preto keď prišla do nitrianskeho strediska výberu osôb na preskúšanie fyzickej zdatnosti, nemala žiadne problémy.

„Po ukončení testov sa ma v Nitre pýtali, čo by som chcela robiť, aké mám koníčky, či by som nechcela nejakú prácu v kancelárii? Rezolútne som odmietla. Povedala som, že by som rada robila niečo vonku v prírode. Tak som sa dostala k prieskumníkom,“ hovorí Soňa.

Po dvoch mesiacoch v Topoľčanoch nastúpila prvého augusta minulého roka k prieskumnej rote do Levíc.

Veľmi premýšľala nad tým, ako ju prijmú. Veď bude jediná žena v čisto mužskom kolektíve. Navyše sa k nej doniesli „zaručené“ informácie, že ju vraj chlapi nechcú medzi seba a veľmi rýchlo ju vyštví preč. Dnes celkom otvorene priznáva, že prichádzala s malou dušičkou.

„V čase môjho príchodu mali takmer všetci dovolenky, náhradné voľná. Asi tretí deň som vyfasovala službu dozornej roty. Prišla mi na kontrolu vojenská

Neskôr aj na vyvedeniach a výcviku v horskom teréne. Najmä keď zistili, že Soňa im stačí a nemusia ju ťahať. Zástupca veliteľa prieskumnej roty nad-

polícia, že im mám otvoriť zbrojný sklad. Odmietla som. Povedala som im, že na to nemajú nárok. Neskôr sa mi priznali, že ma takto nezvyčajne chceli otestovať, či poznám svoje povinnosti. Teraz som medzi nimi už vyše roka a nemám pocit, že by sa ma chceli zbaviť,“ konštatuje prieskumníčka.

Ten pocit sa lámal postupne. Napríklad na preskúšaníach z fyzickej zdatnosti. Pri prvom, hneď po jej nástupe krote všetci pozerali, či ho zvládne. Soňa mala okolo seba plno divákov. Keď získala o 50 bodov viac, ako je potrebné na jednotku a v dvanásťminútovom behu ubehla vyše 2700 metrov, čo nedokázali ani niektorí jej vekovo mladší mužskí kolegovia, po prvý raz neprajníkom zapchala ústa.

poručík Marián Šimon ale otvorene priznáva, že pred jej príchodom nevládla v jednotke najlepšia atmosféra.

Báli sme sa, že bude ako panenka

„Báli sme sa, že žena medzi prieskumníkmi narobí zlú krv, nebude stíhať plniť úlohy z odbornej, fyzickej a psychickej stránky. Bude ako panenka, vyhýbajúca sa praktickému výcviku. A tá čata, ktorá bude mať to šťastie, že ju vyfasuje, bude práve jej vinou najhoršia v celej jednotke. Soňa ale postupne zapadla do kolektívu. Chlapi najviac ocenili, že nebrzdila čatu pri presunoch. Jej fyzická zdatnosť je veľmi dobrá, najmä vytrvalostné disciplíny sú jej doménou.

V tomto smere predstihne aj niektorých mužov. Spočiatku bola dosť slabá v streľbe, ale postupne sa aj tu zlepšila. Aj napriek tomu, že je útle žieňa a tá odstreľovačka je pomaly taká veľká ako ona. Keď jej dám nejakú úlohu, mám záruku, že ju kvalitne a včas splní. V tejto oblasti je vzorom pre mužov,“ poznamenáva nadporučík Šimon. O niečo neskôr však vyhlási, že on osobne si dosť dobre nevie predstaviť ženu ako plnohodnotného prieskumníka. Najmä nie v reálnej bojovej situácii. Filmy sú podľa neho jedna vec a skutočný život druhá...

Soňa má najradšej výcvik v horskom teréne, denné či nočné pochody. „Je to zaujímavá práca. Niekde v kancelárii by som nezažila ani tretinu toho, ako medzi prieskumníkmi. Moje bývalé kolegyne i rodina mi síce prízvukovali, že to medzi vojakmi, najmä v čisto mužskom kolektíve nebudem mať ľahké, no ja svoje rozhodnutie neľutujem. Veľmi nerada by som išla preč,“ konštatuje Soňa.

V súčasnosti sa v nitrianskej základni mierových síl pripravuje na svoju prvú zahraničnú misiu: do mierových síl UNDOF na Golanoch. A zároveň by mala začať diaľkovo študovať etiku na nitrianskej univerzite.

Text a foto: Jozef ŽIAK

CIMIC - dobehnúť zameškané

„Civilno-vojenská spolupráca“ (ďalej CIMIC) ako oficiálny názov pre danú oblasť vojenskej činnosti je možným zdrojom nepochopenia a jedným z dôvodov zanedbania tohto dôležitého prvku bojového zabezpečenia. V súčasnosti máme dostatočný počet bojových jednotiek, ale nie sú efektívne rozvinuté všetky prvky bojového zabezpečenia, ktoré sú nevyhnutné pre garantovanie nasaditeľnosti a udržateľnosti týchto jednotiek v operáciách.

Často sa stretávam s verbálnou podporou CIMIC, pretože každý aspoň trochu vnímavý človek zachytí, že tomuto procesu nahrávajú súčasné trendy. Vnútorne však doteraz len málokto bol presvedčený o tom, že civilno-vojenská spolupráca je skutočne nepostrádateľným prvkom bojového zabezpečenia súčasných operácií, ktorá výdatne pomáha dosiahnuť cieľ misie a stabilizovať pomery v priestore operácie.

Kľúčová úloha

Treba zdôrazniť, že hovoríme o civilno-vojenskej spolupráci ako o prvku bojového zabezpečenia. CIMIC je v NATO neodmysliteľnou súčasťou operácií na podporu mieru a operácií proti terorizmu, v ktorých sa zameriava na prevenciu krízových situácií a ich stabilizáciu. Kľúčovou úlohou civilno-vojenskej spolupráce je podporiť civilné prostredie v záujme úspechu misie.

Princíp prvoradosti misie často nie je dostatočne jasne deklarovaný, a preto si u nás mnohí mysleli, že CIMIC je čosi ako dobročinná vojenská zložka pre vylepšenie imidžu operujúcich vojsk, ktorá len odčerpáva zdroje a živú silu na úkor „skutočne dôležitých“ vojenských úloh. Obávam sa, že podobné postoje pretrvávajú aj u niektorých ľudí vo vysokom postavení.

V skutočnosti je CIMIC pre veliteľa operujúceho zoskupenia v mierovej operácii – dovoľm si tvrdiť – najdôležitejším prvkom bojového zabezpečenia. Príslušníci skupiny CIMIC analyzujú civilné prostredie, identifikujú rizikové faktory – v oblastiach hospodárskej, humanitárnej, náboženskej, kultúrno-etnickej aj ďalších, ktoré bez kontroly a vhodného zásahu môžu prerásť do takých rozmerov, čo môže ohroziť získané pozície operujúcich vojsk alebo dokonca ohroziť úspech celej operácie. Táto práca si vyžaduje vybudovanie a udržiavanie kontaktov s takzvanými „kľúčovými hráčmi“ v danej oblasti.

Príslušníci jednotiek CIMIC musia mať všestranne rozvinutú osobnosť. Okrem vojenských kvalít sa nezaobídu bez komuni-

kativnosti, bez empatie, bez diplomacie a bez schopnosti efektívneho vyjednávania. Civilno-vojenská spolupráca koordinuje a usmerňuje činnosť národných a lokálnych autorít, miestnych úradov, mimovládnych aj medzinárodných organizácií tak, aby civilné prostredie bolo konsolidované, aby nepredstavovalo hrozbu pre úspech misie. Musí byť proaktívna, to

že postupne budujeme ozbrojené sily v kontexte aliancie, na báze štandardov NATO. Naše reformy sú na medzinárodných fórach hodnotené celkovo veľmi pozitívne a nespochybňujem ich potrebu. Musím ale podotknúť, že konkrétne oblasť civilno-vojenskej spolupráce patrí medzi zabudnuté zákutia nášho vojenského organizmu.

znamená, že nečaká na nepriaznivý vývin situácie v niektorej oblasti. Zložky CIMIC plánujú a uskutočňujú operácie, ktoré sú podložené analýzou prostredia a sú zamerané na podporu misie s cieľom dosiahnuť stav, keď miestna civilná infraštruktúra je natolko revitalizovaná, že je schopná prevziať plnú zodpovednosť za správu priestoru záujmu. Na podporu stálych štruktúr CIMIC musí byť k dispozícii tím takzvaných funkčných špecialistov, ktorí sú odborníkmi v špecifických oblastiach a sú povolávaní do misie len na dobu vyriešenia konkrétnej vysoko odbornej úlohy.

Pozitívny zlom

Tolko nám stačí na uvedomenie si, že CIMIC je o niečo náročnejšia ako styk s verejnosťou v mierovom živote na území SR. Stále musíme mať na pamäti,

V súčasnom počiatočnom štádiu rozvoja CIMIC v OS SR nie sme schopní plniť tie úlohy, ktoré boli zhruba načrtnuté. Pozitívny zlom nastal až vo februári tohto roku, kedy vzniklo oddelenie CIMIC a PSYOPS (psychologických operácií) na štábe operácií a výcviku GŠ OS SR. Treba vyzdvihnúť aj prácu J1 a J5 GŠ OS SR, pretože problematika CIMIC vecne prislúchala týmto štábom. V súčasnosti už pracuje dvojčlenný tím dôstojníkov pre CIMIC v oddelení pre CIMIC a PSYOPS. Veľa záleží na ich schopnosti presadiť sa, najmä v oblasti získavania zdrojov na vybudovanie efektívne fungujúcej základnej kapacity CIMIC v rámci štruktúry pozemných síl.

Použitý termín „pozitívny zlom“ obstoí len v porovnaní s predchádzajúcim stavom, keď sa nikto nevenoval naplno civilno-vojenskej spolupráci,

pretože neboli vytvorené inštitucionálne predpoklady. V porovnaní s krajinami predposlednej a poslednej vlny rozširovania NATO už by sme dopadli podstatne horšie, pretože už aj Bulharsko a Rumunsko sú ďalej než my v budovaní CIMIC štruktúr vo svojich ozbrojených silách.

V silách aliancie

Nepochybne máme značný časový sklz, ale našťastie práve CIMIC je oblasťou, ktorá si nevyžaduje veľké finančné zdroje v oblasti vyzbrojovania. Potrebuje inteligentných ľudí, ktorí sú schopní analyticky myslieť, neustále sa vzdelávať a efektívne a citlivo konať v cudzom kultúrnom prostredí. Je nevyhnutné, aby boli vytvo-

rené miesta pre funkčné organizačné celky na operačných veliteľstvách, predovšetkým na VePS, kde bude potrebné vytvoriť Stredisko CIMIC, podobne ako v prípade psychologických operácií.

CIMIC je v súčasnosti jednou z oblastí v rámci NATO, v ktorých sa očakáva od nových členov ponúknuť kapacít pre alianciu. Urýchlenie rozvoj oblasti civilno-vojenskej spolupráce ponúka možnosť prihlásiť sa s primeranou ponukou CIMIC kapacity do síl spojencov.

Civilno-vojenská spolupráca v inštitucionálnej podobe je tu len veľmi krátko, ale zákonite ju čaká rýchly rozvoj, pretože súčasné trendy vo vojenstve nám nedávajú na výber.

Pplk. Ing. Mgr. Csaba VYSZTAVEL
náčelník Oddelenia CIMIC a PSYOPS
Foto: archiv pplk. Miroslav ŠOTER

Inovačný program sa dotkne vyše 100 rôznych súčiastok v 24 druhoch výstroja

Skvalitňovanie na špičkovú úroveň

Výstroj používaný príslušníkmi našich ozbrojených síl sa stal v posledných rokoch predmetom oprávnenej kritiky. Jej podstatou bola nespokojnosť zo strany užívateľov s ich kvalitou a estetickými vlastnosťami. V súčasnosti narastá počet profesionálnych vojakov, ktorí pôsobia v zahraničných vojenských misiách, medzinárodných štáboch, prípadne navštevujú školy a kurzy v zahraničí.

Títo príslušníci získavajú nové poznatky a osobné skúsenosti o úrovni zabezpečenia výstrojnými náležitosťami ozbrojených síl iných krajín. V reakcii na túto situáciu sa od roku 2004 prijímajú zo strany odborných orgánov logistiky opatrenia k navedeniu stavu, ktorý by v maximálnej možnej miere priblížil úroveň zabezpečenia výstrojom novým požiadavkám a potrebám vojakov pri ich pôsobení v najrozmanitejších podmienkach.

Plán inovácie

Prostriedkom k rozpracovaniu, naplánovaniu a naprogramovaniu činností, zdrojov a termínov v oblasti vystrojovania sa stal „Plán inovácie výstrojných súčiastok na roky 2005 – 2007“, schválený náčelníkom Generálneho štábu Ozbrojených síl SR.

Plán odráža potrebu zvýšenia kvality vystrojovania a jeho porovnateľnosť s vystrojením v ostatných členských štátoch NATO. Výstroj, ktorým budú príslušníci OS SR vybavení, musí zodpovedať náročnému kvalitatívnym a estetickým

- služobná rovnošata,
- polná rovnošata,
- nosný modulárny systém,
- športový výstroj,
- proviantný výstroj na osobné používanie,
- ostatný výstroj, obuv a doplnky.

V kategórii súčiastok, náležiacich k rovnošate 98 služobnej, sú zahrnuté položky, u ktorých sa predpokladá kvalitatívne zlepšenie a položky s návrhom inovovaných súčiastok, t.j. takých, ktoré majú vyššie špecifikované parametre. Kvalita výroby je pripomienkovaná u nasledovných súčiastok:

kritériám. Okrem iných požiadaviek musí tento materiál zabezpečovať:

- dostatočnú ochranu vojaka a prijateľný odevný komfort v rôznych klimatických podmienkach (na území Slovenskej republiky i mimo jej územia),
  - ochranu zdravia vojaka v ťažkých bojových a terénnych podmienkach, v súlade s charakterom jeho činnosti,
  - kompatibilitu výstroja s požadovanými špeciálnymi výstrojnými komponentmi (z hľadiska potreby ich umiestnenia a uchytenia na odev).
- Inovácia výstrojných súčiastok počíta nielen s riešením otázok kvality u doteraz vyrábaných a používaných súčiastok, ale aj so zavádzaním nových progresívnejších druhov materiálov. Tento program sa týka viac ako 100 rôznych súčiastok v 24 druhoch výstroja, ktoré sú rozdelené do blokov:

- polná rovnošata – zlepšenie masokovacích vlastností a dokončenie vývoja nového typu rovnošaty na letné obdobie.

V súvislosti s úsilím o zvýšenie kvality výstrojného zabezpečenia profesionálnych vojakov bolo náčelníkom Štábu logistiky GŠ OS SR vydané Odborné nariadenie na zlepšenie stavu v oblasti vystrojovania OS SR. V rámci naplňovania opatrení z tohto nariadenia sú základné normy rozdelené do dvoch častí:

1. materiál vydávaný pre potreby plnenia predurčených úloh útvarov na území Slovenskej republiky,
2. materiál vydávaný pre pozorovateľov a jednotky pôsobiace mimo územia Slovenskej republiky.

- rovnošata 98 služobná pre profesionálnych vojakov a vojačky – zmena tkaniny,
  - pulóver s náplečníkmi – požiadavka tmavozeleného vyhotovenia pre príslušníkov pozemného vojska,
  - košeľa a blúzky služobné – zlepšenie stálofarebnosti, nekrčivosti a pevnosti goliera,
  - obuv polná a služobná – zmena materiálového a fazónového riešenia,
  - ponožky – zvýšenie stálofarebnosti, pružnosti lemu a kvality.
- V ďalších kategóriách výstroja sú plánované tieto rozhodujúce opatrenia:
- proviantný výstroj na osobné používanie – zmena materiálového zloženia,
  - športový výstroj – rozšírenie sortimentu o nové druhy súčiastok s vyšším a nižším štandardom,

Normy sú platné od schválenia novely Výnosu MO SR, ktorým sa mení a dopĺňa Výnos MO SR z 29. marca 2004 č. SELP/K-17/1-314, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o poskytovaní proviantných náležitostí, výstrojných náležitostí a o používaní vojenskej rovnošaty a vojenských výstrojných súčiastok. Cieľom bolo rozšíriť základnú výbavu profesionálnych vojakov a vojačiek OS SR, ktorá sa im vydáva do vlastníctva a s tým súvisiace rozšírenie sortimentu výdajných stredísk prírodného odievania o súčiastky polhej a pracovnej rovnošaty, obuvi a doplnkov k nim.

Záverečné testy

V súčasnosti prebieha proces vyhodnocovania vojenských skúšok príslušníkmi OS SR na území a mimo územia Slovenskej republiky na nasledovné druhy materiálu:

- obuv do stažených klimatických podmienok s lepšími vlastnosťami hydrofóbnej úpravy, perforáciou a vystužujúcimi materiálmi na prírodnej báze (obsahuje viacvrstvový materiál s klimatickou membránou),

- spací vak do stažených klimatických podmienok na všetky ročné obdobia, super ľahký, s vysoko odolným mikrovláknovým nylónom s jemnou mikropórovou vonkajšou vrstvou,
- bunda zimná výberová s úpravou do pásu, hodnotným označením, vo variantnom materiálovom zložení,
- košeľa polhá (bežová a zelená),
- umiestnenie hodnotného ozna-

skové skúšky na nosný modulárny systém, ktorý je zložený z batohu s variabilným objemom 60 až 75 litrov, taktické vesty a ďalších doplnkov. Batoh je určený na prepravu osobnej výbavy vojaka pozemných síl a špeciálnych jednotiek s množstvom prírodných účelových vreciek.

V uplynulých rokoch sme mali určité problémy so zavádzaním jednotlivých súčiastok termobie-

termoprádla a v marci 2005 boli ukončené vojenské skúšky. V súčasnej dobe je v rámci procesu obstarávania vyhodnocovaná verejná súťaž a v najbližších týždňoch predpokladáme rozsiahlejší nákup tohto materiálu.

Taktická bojová vesta je určená na plnenie taktických úloh a má univerzálnu veľkosť (možno použiť ju samostatne na tele vojaka, alebo spolu s ostatnými výstrojnými súčiastkami). Systém obsahuje aj postroj nosný, opasok k nemu, sumku na zásobníky a univerzálnu sumku.

Pri plnení vyššie uvedených úloh odborné orgány logistiky Ozbrojených síl SR úzko spolupracujú so Sekciou vyzbrojovania a Úradom pre investície a akvizície MO SR.

Modernizácia výstroja a výzbroje profesionálneho vojaka OS SR je dôležitou súčasťou profesionalizácie OS SR a predpokladom k dosiahnutiu spôsobilosti našich vojakov na plnenie náročných úloh v tých najzložitejších bojových, klimatických a terénnych podmienkach. Samozrejme, stanovené úlohy budú vyžadovať zvýšenie finančných prostriedkov na ich zabezpečenie, avšak pri podstatnom zvýšení kvality výstrojných súčiastok a predĺžení doby ich používania bude táto investícia efektívna. Zvýši sa nielen účelnosť, ale aj bezpečnosť a estetické vlastnosti nových súčiastok, čo bude mať nepochybne výrazný vplyv na zlepšenie vzťahu vojakov k súčiastkam na osobné používanie a ich osobnej spokojnosti.

Brig. generál Ľubomír HÁBERL

(autor je náčelníkom
Štábu logistiky GŠ OS SR)

čenia na čiapkach (služobná, spoločenská a slávnostná). Do konca roka 2005 sa v súlade s plánom inovácie uskutočnia voj-

lizne. Radou vojensko-technického rozvoja v novembri 2004 boli prijaté technicko-taktické požiadavky na celé spektrum súčiastok

Služobné voľno vojakov

Skutočnosti brániace vykonávať profesionálnemu vojakovi štátnu službu sa označujú ako prekážky. Po dobu ich trvania vojakovi prináleží nárok na služobné voľno. O tom, kedy si ho môže uplatniť, sme sa porozprávali s JUDr. Stanislavom Črepom, CSc. zo Sekcie legislatívy a práva MO SR.

Tieto prekážky môžu nastať ako na strane vojaka, tak na strane zamestnávateľa. V tomto prípade profesionálny vojak nie je povinný vykonávať štátnu službu – má nárok na služobné voľno. Jeho hmotné zabezpečenie závisí od charakteru konkrétnej prekážky. Z toho pohľadu rozlišujeme také prekážky, pri ktorých profesionálny vojak:

- má nárok na služobný plat, prípadne má nárok na hmotné zabezpečenie od subjektu, v prospech ktorého pracuje,
- je hmotne zabezpečený podľa predpisov práva sociálneho zabezpečenia,
- nemá nárok na hmotné zabezpečenie.

„V prípadoch, pri ktorých nárok na poskytnutie služobného voľna vyplýva priamo zo zákona o štátnej službe, profesionálny vojak nemusí žiadať o jeho poskytnutie. Stačí, ak prekážku vo výkone služby preukáže. Vedúci služobného úradu alebo veliteľ je povinný jeho neprítomnosť ospravedlniť,“ vysvetľuje JUDr. Črep. Rozsah služobného voľna je zákonom o štátnej službe určený buď presným počtom dní alebo pojmom na nevyhnutne potrebný čas so stanovením maximálneho rozsahu. V istých prípadoch

je poskytnutie služobného voľna závislé od rozhodnutia vedúceho služobného úradu alebo veliteľa a je spravidla viazané na dôležitý záujem výkonu štátnej služby. Existencia prekážky môže mať ale aj iné dôsledky. Môže byť napríklad dôvodom na prerušenie dovolenky, či zmenu pôvodne určeného nástupu na dovolenku.

Kolko dní?

Paragraf 104 zákona o štátnej službe profesionálnych vojakov charakterizuje aj dôležité osobné prekážky brániace vojakovi vykonávať štátnu službu. Sú to prípady, ak profesionál:

- ošetruje choré dieťa,
- stará sa o dieťa mladšie ako 10 rokov,
- ošetruje iného choreho člena rodiny, ktorý s ním žije v domácnosti.

V týchto prípadoch sa vojakovi poskytne najviac päť a pre osamelého profesionálneho vojaka najviac sedem kalendárnych dní služobného voľna. Na ďalšiu úpravu služobného voľna sa vzťahuje Zákonník práce.

„Podľa nového právneho stavu je vedúci služobného úradu alebo veliteľ povinný po-

skytnúť služobné voľno s nárokom na služobný plat v neobmedzenom rozsahu počtom pracovných dní v kalendárnom roku len tehotnej profesionálnej vojačky. A to na účel preventívnych prehliadok súvisiacich s jej tehotenstvom a za podmienky, že vyšetrenie alebo ošetrovanie nebude možné vykonať mimo služobného času,“ upozorňuje Stanislav Črep. Dodáva: „Za poskytnutie služobného voľna patrí profesionálnemu vojakovi služobný plat v rozsahu 15 pracovných dní, respektíve 21 pracovných dní (u osamelého profesionálneho vojaka) za celý kalendárny rok. Čo je v porovnaní s doterajšou právnou úpravou rozdiel. Tá totiž vôbec neobmedzovala počet dní plateného služobného voľna v danom kalendárnom roku na uvedený účel.“

Nové zmeny

Súčasná právna úprava rozlišuje tiež dlhodobé a krátkodobé služobné voľno. Oproti minulému už nie je možné profesionálneho vojaka dlhodobo uvoľniť na výkon verejnej funkcie. V prípade, ak by bol zvolený alebo vymenovaný napríklad za poslanca Národ-

nej rady SR, Európskeho parlamentu či člena vlády, a ak ide o platenú funkciu, končí sa jeho služobný pomer prepustením.

„Je ale potrebné zdôrazniť, že výkon funkcie v občianskych združeniach (predtým v takzvaných spoločenských organizáciách) sa nepovažuje za výkon verejnej funkcie. Chápe sa spravidla ako záujmová činnosť,“ zdôrazňuje JUDr. S. Črep. „Profesionálny vojak má rovnako nárok na služobné voľno na nevyhnutne potrebný čas na činnosť registrovaného kandidáta pri voľbe do Národnej rady SR, za prezidenta SR a do orgánov územnej samosprávy. Po jeho prípadnom zvolení do funkcie, ak je táto platená, jeho služobný pomer končí prepustením.“

Profesionálny vojak má nárok na služobné voľno na nevyhnutne potrebný čas aj v prípade výkonu občianskych povinností, ktoré sú stanovené Zákonníkom práce v ustanovení paragrafu číslo 132, odst. 2. Ide napríklad o činnosť svedka, činnosť pri poskytnutí právnej pomoci, činnosť pri mimoriadnych udalostiach. Za iné úkony vo všeobecnom záujme sa považuje len darovanie krvi a ďalších biologických materiálov, činnosť člena poradných orgánov vlády SR aj aktivita člena rozkladovej komisie. Za výkon uvedených činností prináleží profesionálnemu vojakovi nárok na služobný plat.

Vladislav VAVRINEC
Foto: **Michal BURZA**

Povýšenie a ustanovenie do funkcie

Povyšovanie a vymenovanie do hodnosti, ako aj ustanovovanie profesionálnych vojakov do funkcií podľa zákona č. 346/2005 Z.z. o štátnej službe profesionálnych vojakov Ozbrojených síl Slovenskej republiky bude prebiehať na základe výsledkov konkurenčného výberu.

Výnimky

Bez vykonania konkurenčného výberu **možno** profesionálneho vojaka, na ktorého sa ustanovenia o konkurenčnom výbere vzťahujú, do **30. júna 2006:**

- a) povýšiť, ak spĺňa vzdelanie a osobitné predpoklady na výkon funkcie a na hodnosť, do ktorej má byť vymenovaný alebo povýšený,
- b) ustanoviť do funkcie, na ktorej je plánovaná hodnosť o jeden stupeň vyššia, než akú dosiahol, ak spĺňa osobitné predpoklady na výkon funkcie a na hodnosť, ktorá je na nej plánovaná.

Táto možnosť sa vzťahuje na profesionálneho vojaka, ktorý do 31. decembra 2005 presiahne dobu výsluhy v hodnosti uvedenú v § 195 odst. 1 zákona č. 346/2005 Z.z. o menej ako tri roky, alebo mu do 30. júna 2006 uplynie doba výsluhy v hodnosti. Vztahuje sa tiež na vojaka, ktorému po 1. júli 2006, teda v rokoch 2006 a 2007, uplynie doba výsluhy v hodnosti.

Zákon č. 346/2005 Z. z. sa touto problematikou zaoberá tiež v prípadoch vojakov, na ktorých sa ustanovenia o konkurenčnom výbere nevzťahujú.

Bez konkurenčného výberu

Vymenovanie a povýšenie do vyššej hodnosti a ustanovenie do funkcie profesionálneho vojaka, na ktorého sa nevzťahuje konkurenčný výber.

Profesionálneho vojaka, na ktorého sa nevzťahujú ustanovenia o konkurenčnom výbere, možno vymenovať do hodnosti alebo povýšiť do hodnosti o jeden stupeň vyššej, ak:

- je ustanovený do funkcie s vyššou plánovanou hodnosťou a
- spĺňa podľa § 25 zákona č. 346/2005 Z.z. vzdelanie a odborné predpoklady na hodnosť, do ktorej má byť vymenovaný alebo povýšený, a súčasne
- od jeho posledného vymenovania alebo povýšenia do hodnosti uplynula doba výsluhy v hodnosti.

Toto sa vzťahuje na profesionálneho vojaka, ktorý je ustanovený do funkcie:

- a) vo Vojskom spravodajstve,
- b) vo Vojskej polícii,
- c) vojského prokurátora,
- d) vojského sudcu,
- e) pilot, letovod, letovod lietadla – navigátor, palubný radarista, palubný operátor, padákový odborník leteckva alebo palubný technik,
- f) vojského duchovného,

- g) vojského vrcholového športovca alebo vojského športového trénera,
- h) vojského hudobníka,
- i) na inšpekcii ministra obrany SR,
- j) v štátnej správe na úseku leteckva,
- k) v právnej službe alebo
- l) vo vojskom zdravotníctve.

Profesionálneho vojaka uvedeného v písmenách a), b) a f) možno podľa § 54 zákona č. 346/2005 Z.z. ustanoviť do funkcie, ak spĺňa vzdelanie na funkciu, do ktorej má byť ustanovený, spĺňa predpoklady ustanovené osobitnými predpismi (ak sú na funkciu vyžadované) a je na funkcii plánovaná nižšia, rovnaká alebo vyššia hodnosť, než akú dosiahol.

Profesionálneho vojaka uvedeného v písmenách g) a h) možno ustanoviť do funkcie, ak spĺňa vzdelanie na danú funkciu, spĺňa predpoklady ustanovené osobitnými predpismi (ak ich funkcia vyžaduje) a ak je na funkcii plánovaná rovnaká alebo vyššia hodnosť, než akú dosiahol.

Profesionálneho vojaka uvedeného v písmenách e), i), j), k) a l) možno ustanoviť do funkcie, ak spĺňa vzdelanie a osobitný kvalifikačný predpoklad na danú funkciu, spĺňa predpoklady ustanovené osobitnými predpismi (ak sú na funkciu vyžadované), a ak je na funkcii plánovaná rovnaká alebo vyššia hodnosť, než akú dosiahol.

Podľa podkladov Sekcie ľudských zdrojov MO SR pripravil **Vladislav VAVRINEC**

Foto: **Mário PAŽICKÝ**

Štát bude stopercentným vlastníkom transformovaných akciových spoločností

Transformácie podnikov a zariadení

Medzi najdôležitejšie úlohy Oddelenia zriaďovateľských a zakladateľských činností Ministerstva obrany SR patrí v súčasnosti úspešné zavŕšenie procesu transformácie vojenských štátnych podnikov a zariadení na akciové spoločnosti. O problematike sme sa porozprávali s vedúcim oddelenia Mgr. Máriom Körmendym.

V akom štádiu je proces transformácie a ktorých štátnych podnikov sa tieto zmeny dotknú?

– Transformácia na akciovú spoločnosť sa dotkne Vojenského opravárenského podniku Nováky, Vojenského opravárenského podniku Trenčín, Leteckých opravovní Trenčín a Leteckých opravovní Banská Bystrica. V týchto

Iným prípadom je privatizácia Vojenského opravárenského podniku v Moldave nad Bodvou, kde už je vypracovaný privatizačný projekt a s ktorého realizáciou počítame v priebehu budúceho roka. No a na dôvažok – privatizácia Vojenských stavieb a Vojenského opravárenského podniku v Prešove je v súčasnosti plne v rukách ministerstva hospodárstva.

sa stretávali s tým, že tieto podniky neboli akceptovateľné od partnerov, tuzemských či zahraničných. Najmä pre svoju právnu formu, ktorá im nezabezpečovala dostatok dôvery a požadovanej právnej stability. Samozrejme, že tieto novovzniknuté akciové spoločnosti môžu hrdlo stavať svoj imidž na minulosti, kde sa majú na čo so ctou obzerať. V súčasnosti ale musíme pozerieť dopredu a zaručiť im pevné postavenie na trhoch. Prvoradým cieľom by malo byť zapojenie sa do civilnej výroby, kde sme, až na pár výnimiek, stagnovali. Požiadavky Ozbrojených síl Slovenskej republiky na výrobné a opravárenské objemy týchto podnikov sa znižujú, avšak istá miera týchto objednávok bude zaručená v ktorejkoľvek dobe. Akciové spoločnosti budú napojené na výrobu a opravárenské služby pre rezort obrany. To nové, čo im transformácia prinesie, je civilná výroba a služby, bez ktorých im nemožno zaručiť prežitie v trhovom podnikaní.

Kedy predpokladáte ukončenie transformácie štátnych podnikov?

– Celý proces začal v januári tohto roku, kedy sa uskutočnili prvé dôležité rozhovory na ministerstve obrany. Vo februári vzniklo Oddelenie zriaďovateľských a zakladateľských činností. Komplexne zabezpečujeme celý transformačný proces a od januára 2006 nám pribudne aj funkcia zriaďovateľa vojenských podnikov. Všetky činnosti spojené s prechodom podnikov na akciové spoločnosti organizujeme tak, aby sa celý proces ukončil najneskôr do konca tohto roka. Našou snahou je, aby už od 1. januára 2006 boli príslušné podniky akciovými spoločnosťami stopercentne vlastnenými štátom.

Môžete bližšie špecifikovať postavenie štátu k menovaným podnikom po tomto dátume?

– Štát bude stopercentným vlastníkom transformovaných akciových spoločností. V prípade záujmu tuzemského či zahraničného subjektu o vstup do maximálne 49 % niektorej z týchto spoločností bude potrebné prerokovanie tohto kroku nielen na ministerstve obrany, ale aj vo vláde SR. Vyplýva to už zo samotného zákona o transformácii. V súčasnosti prebiehajú rokovania s niektorými potenciálnymi partnermi. Ide ale väčšinou o projekty zamerané na scivilňovanie výroby. Myslím si, že naše štátne podniky sú po tejto stránke pre civilný sektor veľmi zaujímavé. Veď napríklad vo Vojenskom opravárenskom podniku Nováky dovoľujú široké výrobné možnosti produkovať nielen časti náprav osobných motorových vozidiel, ale napríklad aj silentbloky pre najväčšiu zaoceánsku loď Queen Mary II. To je tá kvalita, ktorú očakávame, to sú tie trhy, na ktorých sa chceme etablovať.

Proces transformácie sa dotýka aj vojenských nemocníc a rekrutačných zariadení. Aká je situácia v tejto oblasti?

– V prípade nemocníc hovoríme o Nemocnici MO v Bratislave, Leteckej vojenskej nemocnici v Košiciach, Ústrednej vojenskej nemocnici v Ružomberku, Vojenských klimatických kúpeľoch v Tatranských Matliaroch, Vojenskom vysoko špecializovanom ústave pre choroby pľúcne v Novej Polianke a Vojenskom kúpeľnom ústave v Piešťanoch. V týchto zariadeniach postupujeme v transformácii na základe zákonov z diel-

prípadoch sme zvolili formu transformácie na základe osobitného zákona, u ktorého sa predpokladá účinnosť od 1. novembra 2005. Akciové spoločnosti budú vznikať postupne do konca tohto roku s tým, že posledný termín vzniku akciových spoločností sme určili na 1. januára 2006. V súčasnosti ešte nevieme konkretizovať v jednotlivých prípadoch presné termíny, pretože tento proces je pomerne náročný. Záleží na mnohých okolnostiach a nie všetky z nich sú závislé iba od ľudí na ministerstve obrany.

Aký celkový zámer sleduje rezort obrany týmto transformačným procesom?

– Jeho základným cieľom je predovšetkým zefektívnenie činností uvedených podnikov. To chceme dosiahnuť skvalitnením hospodárenia, zvýšením ziskovosti a vkladom nových možností pre expanziu v civilnom sektore. Musíme si uvedomiť, že zákon o štátnych podnikoch je z roku 1991 a aj keby bol v danej dobe ktovieako kvalitným, v súčasnosti už nespĺňa minimum požiadaviek, ktoré od takéhoto zákona očakávame. Často sme

ne ministra zdravotníctva. Konkrétne na základe zákona č. 578/2004 o poskytova-
teľoch zdravotnej starostlivosti, zdravot-
níckych pracovníkoch, stavovských organi-
záciách v zdravotníctve a o zmene
a doplnení niektorých zákonov. Tu sa nám
javí ako najväčší problém ich oddĺženie.
Ako bumerang sa nám totiž vracajú problé-
my s investíciami do týchto zariadení.
Viaceré z nich trpeli a trpia malým záuj-
mom zo strany ministerstva obrany. Boli
zanedbávané predovšetkým z pohľadu
obnovy a investícií. V súčasnosti to už
mohli byť zariadenia na úrovni doby
a mohli mať určitú kvalitu. V neposlednom
rade tiež patričnú cenu na trhu. Predpokla-
dáme, že tieto ustanovizne ako akciové
spoločnosti si okrem ministerstva obrany
nájdú cestu aj k iným zdrojom.

Z rekreačných zariadení sa transformá-
cia týka vojenských zotavovní Smrekovi-
ca, Zemplínska Šírava a Tatranské Zrubý.
V týchto prípadoch navrhujeme vytvore-
nie jednej silnej akciovej spoločnosti na
základe obchodného zákonníka. Vzhľa-
dom k sezónnosti jednotlivých zariadení
sa nám javí tento postup ako optimálny
a zaručí stabilný výnos po celý rok. Najdô-
ležitejšou úlohou pre vedenie tejto silnej
akciovej spoločnosti bude vhodné nastave-
nie hospodárenia a vykrývania prípad-
ných strát. Tu viac ako pri iných spoločnos-
tiach bude záležať na kontrole zo strany
ministerstva obrany. Nevyhnutným pred-
pokladom bude samozrejme aj získavanie

kapitálu z externých zdrojov, ktorý zabez-
pečí ďalší rozvoj akciovej spoločnosti.

A čo vedecko-technická základňa Ministerstva obrany SR?

- Z našich troch vojenských technic-
kých ústavov - VLTSÚ Košice, VTÚ Lip-
tovský Mikuláš a VTSÚ Záhorie - by
sme chceli vytvoriť jeden silný subjekt.
Plnil by nielen úlohy pre MO SR, ale bol
by aj silným hráčom na minimálne
európskom trhu. Máme k tomu všetky
vzdelanostné a odborné kvality. Čo
nám chýba, sú predovšetkým investí-
cie do technológií a modernizácia
týchto ústavov. V tomto prípade sta-
viame na našich odborníkoch, ktorí
predstavujú, dovolím si povedať, špič-
ku vo svojich odboroch.

Sú ešte ďalšie organizácie. Aj ich sa týka transformácia?

- Jedným z najťažších orieškov bude
transformácia Bytovej agentúry minis-
terstva obrany (BARMO). Máme rozpra-
covaných niekoľko možných verzií.
V súčasnosti je ale skoro hovoriť o ko-
nečnej podobe fungovania, nastavenia
rozsahu a úloh, ktoré bude BARMO pre
rezort plniť. Momentálne je tento pro-
ces vo fáze vyhodnocovania rizík. Pred-
pokladám, že riešenie bude známe
v priebehu októbra. Ministerstvo obra-
ny SR má vo svojom portfóliu aj kultúru.
Ide konkrétne o Vojenský folklórny sú-

Filozofia procesu transformácie z pohľadu MO SR

- 1) zníženie finančných požiadaviek na krytie nákladov a prevádzkových a investičných potrieb podnikov a organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti MO SR v rozsahu 4 - 8 % z celkových nákladov
- 2) vytvorenie predpokladov pre expanziu v civilnom sektore
- 3) vytvorenie predpokladov pre zvýšenie ziskovosti a rentability budúcich akciových spoločností, prípadne príspevkových organizácií
- 4) získanie kapitálu z externých zdrojov s cieľom vytvorenia predpokladov pre ďalší rozvoj podnikov
- 5) vytvorenie predpokladov pre zníženie nákladov na poskytovanie služieb pre potreby MO SR

bor Jánošík, ktorý budeme transformo-
vať na neziskovú organizáciu od 1. ja-
nuára 2006. Od tohto dátumu by mala
platiť zmluva medzi MO SR a VFS Jáno-
šík, v ktorom bude dohodnutý konkrétny
rámec spolupráce. Ďalej Stredné odborné
učilište Leteckých opravovní v Trenčíne
prejde pod Krajský školský úrad v Tren-
číne. Týmto krokom zabezpečíme štátnu
kontrolu nad učilištom a vo väčšej miere
budeme môcť zefektívniť výchovu aj
výber technikov pre letecký priemysel
na Slovensku. V prípade rozpočtových
organizácií prebehne formou zlúčenia
transformácia armádných športových
klubov v Trenčíne a v Banskej Bystrici -
vznikne Vojenské športové centrum
v Banskej Bystrici. Týmto krokom sledu-
jeme najmä odstránenie duplicitných
výkonov v riadení. Počtu vrcholových

a výkonnostných športovcov sa tento
proces nedotkne.

Do akej miery sa zmeny dotknú zamestnancov transformovaných podnikov a zariadení? Uvažujete aj o redukcii ich počtov?

- Tieto zmeny by sa nemali vo výraznej
miere dotknúť počtov zamestnancov v jed-
notlivých podnikoch. Transformáciou chceme
v podstate stabilizovať ich počty. To, že tieto
podniky trpia v určitej miere prezamestna-
nosťou, je verejným tajomstvom a dedič-
stvom z dôb minulých. Potreba zvýšenia si
kvalifikácie a odbornosti ale bude ležať aj na
jednotlivých pracovníkoch. Celkovo však ne-
počítame s prepúšťaním vo väčšom rozsahu.

Zhovárал sa **Vladislav VAVRINEC**
Foto: **Michal BURZA**

Podplukovníkova pivná vášeň

Aj napriek tomu, že niektorí jeho členovia ochutnali a vypili už vyše sto druhov zlatistého moku, označenie „pivári“ ich vždy nahnevá. Členom martinského Porter klubu, ktorý pôsobí pri Posádkovom klube Martin, je totiž vlastná iná vášeň – vášeň zberateľská!

O bčianske záujmové združenie s názvom Klub zberateľov pivovarských suvenírov – Porter club slávi tento október už trinásty rok existencie. Na počiatku boli iba šiesti. No najmä vďaka usilovnosti Jána Pokrievku, Petra Vanka a Igora Zigmána, ktorí stoja v jeho čele dodnes, sa klub rýchlo rozrastal. V súčasnosti patrí k najväčším a najaktívnejším členom Slovenskej asociácie histórie pivovarníctva, ktorá poskytuje servis viac ako piatim stovkám svojich členov a sympatizantov.

by v hodnosti podplukovník. Dodáva: „Úzko spolupracujeme napríklad s českými klubmi z Ostravy a Jirkova, klubom zberateľov z Moskvy, poľským Kufelek Ty-chy, maďarským klubom Köszög, či Alutisom z Litvy. Všetky tie roky vzájomných návštev umožnili nielen výborné zberateľské kontakty, ale aj osobné priateľstvá.“

Pod krídlami armády

Veľký význam pre existenciu a činnosť mladého klubu mal rok 1993. Vtedy prešiel pod Posádkový klub Martin, kde pôsobí ako jedna z jeho záujmových aktivít dodnes.

„Posádkový klub nám poskytol vhodné priestory na stretávanie sa a vytvoril aj dobré podmienky pre našu rôznorodú činnosť,“ hodnotí Ing. Pokrievka. Porter club prezentuje ozbrojené sily nielen na rezortných a celoštátnych výstavách záujmových činností, ale aj na medzinárodných zberateľských stretnutiach. Práve tie sa v Martine konajú dvakrát do roka a sú tou najdôležitejšou udalosťou pre všetkých členov. Zúčastňuje sa na nich vždy okolo tristo zberateľov z dvanástich až pätnástich krajín Európy. Nechýbajú medzi nimi ani fanatici z Ruska, Veľkej Británie či Španielska. Napríklad na

jednej z posledných si mohli účastníci burzy okrem výmeny rôznych etikiet, korunkových uzáverov, fliaš, súdkov, pohárov a množstva iných pivovarských predmetov pozrieť aj výstavu vyše stovky rôznych druhov pív, pochádzajúcich až zo 45 krajín celého sveta. A že sa veru je na čo pozerat' svedčí aj skutočnosť, že sám predseda klubu má vo svojej zbierke vyše 160 tisíc etikiet zo 180 krajín, tisíce korunkových uzáverov a táčok, stovky pohárov a iných zberateľských predmetov, ktoré bezprostredne súvisia s pivovarníctvom. Medzi najexotickejšie kúsky zbierky patria isto etikety z Arzby, Vanuatu či Kajmanských a Šalamúnskych ostrovov. No jeho najobľúbenejšie sú „kúsky“ z Číny. „Zaujali ma predovšetkým grafikou a prvkami typickými pre orient. Postupne som tiež prenikol do tajov čínskeho písma a dnes si už viem sám prečítať všetky potrebné údaje priamo z originálneho textu,“ pýši sa majiteľ tretej najväčšej zbierky pivných etikiet zo Slovensku.

Pivo ako koncentrát

Porekadlo „Kde sa pivo varí...“ pozná azda každý. Svoje o tom vie aj Ján Pokrievka. Sám totiž doma vyrába z pivného koncentrátu svoje vlastné pivo s príznačným názvom Pokrovar. „Aj keď nie som pivár, chcel som si vyskúšať či svoje nazbierané, niekoľkoročné skúsenosti z oblasti pivovarníctva viem aj prakticky zúročiť. Podarilo sa. Ponúkam ho len priateľom a vzácnym návštevmám a zatiaľ každému chutí. Nieкто si doma varí polievku, ja si varím pivo,“ dodáva s úsmevom a nalieva na koštovku pivo made in Pokrievka.

Vladislav VAVRINEC

Foto: autor a archív Porter klubu

„Výborné vzťahy máme nielen so slovenskými klubmi rovnakého zamerania, ale aj so zahraničnými,“ informuje spoluzakladateľ a predseda v jednej osobe, Ing. Ján Pokrievka, ktorý odišiel do zálohy po dvadsiatich ôsmich rokoch služ-

Vicemajster z pivnice

Bojovým športom sa venuje od šestnástich rokov. Začal v pivnici prispôsobenej na tréning karate. V súčasnosti sa pýši titulom vicemajstra sveta v kickboxe v kategórii fullcontact – rotný Marián Köppl.

O šport sa začal zaujímať už v tretej triede základnej školy. Ako väčšina jeho rovesníkov hral futbal, ktorému sa aktívne venoval ešte aj na stavebnej priemyslovke.

Akčný šport

Práve v tej dobe ho oslovil iný, akčnejší druh športu. Učarovalo mu karate, ktoré trénoval tri roky, ale stále cítil, že to ešte nie je to pravé. Čomu sa chce naplno venovať, spoznal až po zhladnutí kickboxu.

„Karate sa mi páčilo, no stále mi niečo chýbalo. Bol to kontakt. Tvrď a dynamický, v podobe kopov, blokov a úderov. Presne taký, aký je v kickboxe,“ spomína na svoje začiatky Marián. Dnes už patrí medzi skúsených bojovníkov. Vo farbách TJ Sokol Žilina už dosiahol nie jeden úspech. Jeho prvým,

výraznejším bola strieborná priečka na majstrovstvách Slovenska v light-contacte v roku 2000. O rok neskôr prestúpil do kategórie fullcontact a získal prvý titul majstra Slovenska. Toto víťazstvo mu otvorilo dvere na Majstrovstvá sveta federácie WKA (World Karate and Kickboxing Association) v Prahe, kde sa mu ale pre silnú konkurenciu umiestniť nepodarilo. Neúspech ho ale neodradil a v rokoch 2002 a 2003 sa opäť stal majstrom Slovenska. Najviac si ale cení titul vicemajster sveta, ktorý v kategórii do 86 kilogramov vo fullcontacte získal v Belgicku roku 2003.

Skúsenosti zo súťaží si ale nenecháva len pre seba. Má trénerskú druhú triedu a spolu so svojim sparingpartnerom a majstrom Európy Róbertom Melom trénuje dorast s vierou, že raz nájde medzi mladými svojho nástupcu.

Špecialista na boj zblízka

Netrénuje ale len v civile. V súčasnosti je rotný Marián Köppl príslušníkom žilinského 5. pluku špeciálneho určenia, kde pôsobí vo

získal v kurze Close combat instructor organizovanom príslušníkmi belgických jednotiek Comandos.

Pre problémy s ramenom, ale aj povinnosti profesionálneho vojaka prerušil športovú kariéru na pol-druha roka. Po úspechu v Belgicku si potreboval preliečiť niektoré zranenia. V tom období bol tiež na osem mesiacov vyslaný do zahraničnej misie. V súčasnosti sa Marián pripravuje na nasledujúcu sezónu.

Rotný Marián Köppl reprezentoval počas tohtoročného 10. ročníka medzinárodného výsadkárskeho viacboja Antropoid 2005 farby svojho útvaru a výdatnou mierou prispel k jeho víťazstvu (o Antropoide 2005 sa dočítate na stranách 12 a 13).

funkcii operátora protitankových riadených striel. Športové skúsenosti využíva aj v povolani – je takisto inštruktorom na boj zblízka.

„Pri tréningu a inštruktáži svojich kolegov sa usilujem uplatniť tie najlepšie a najúčinnnejšie prvky z rôznych bojových štýlov. Využívam techniky thaiboxu, ultimate fight, ale aj kickboxu,“ zdôveruje sa Marián a dodáva: „Viesť hodiny výcviku mi tiež pomáha certifikát inštruktora sebaobrany, ktorý som

„Kickbox je pre mňa životným štýlom. Chcem v útvaru ostať čo najdlhšie a svoj šport robiť naďalej. Zatiaľ sa mi nepodarilo získať titul majstra sveta, snáď sa ho dočkám,“ prezrádza svoje plány do budúcnosti rotný Marián Köppl. Nezbudne pripomenúť, že jeho najväčšou oporou v športe aj v živote je manželka Barbora a dcéra Emka.

Vladislav VAVRINEC
Foto: autor a archív M.K.

SLOVÁ ŽIVOTA

V rokoch 98 – 117 vládol v Rímskej ríši cisár Marcus Ulpius Trajan. Počas jeho panovania bolo Rímske impérium najrozsiahlejšie, najmohutnejšie a najmocnejšie. Jedného dňa si tento vladár predvolal do svojho paláca chýrneho židovského rabína. Po jeho príchode vyslovil cisár požiadavku: „Rabbi, ukáž mi svojho Boha.“ Rabín sa zamyslel a po chvíli mu odpovedal: „Boha nemožno vidieť, aj keď človek Jeho prítomnosť všade cíti.“ Ale keď cisár jednostaj trval na svojom, rabín ho vyviedol na nádvorie paláca. Uprostred nádvorja mu kázal, aby sa díval do slnka. Vtedy cisár odpovedal: „Ale to ja nemôžem urobiť.“ Nato mu rabín odpovedal: „Ako môžeš chcieť vidieť Boha, keď sa nemôžeš dívať ani na Jeho sluhu.“

Aj démoni veria...

Tento príbeh sa odohral pred takmer dvetisíc rokmi, avšak otázka poznania Boha je aj dnes niektorým ľuďom zahmlená. Ľudia sa domnievajú, že po poznaní Boha stačí zatúžiť a všetko ostatné príde samo. Ak sa tak nestane, volia tú druhú ľahšiu cestu a začnú pochybovať.

K poznaniu Boha nestačia iba naše túžby a snahy. Keby sme sa len snažili, keby sme len túžili, keby sme len zo zvedavosti chceli dnes spoznať Boha, ničím by sme sa nelíšili od cisára Trajana. Ba boli by sme ešte horší, lebo nám na rozdiel od pohanského cisára Boh v Kristu odkryl svoju tvár, zjavil svoju moc a slávu, tak ako hovorí evanjelista Ján 1,18: „Boha nikto nikdy nevidel: jednorodený Syn Boží, ktorý je v lone otcovom, ten Ho známym učinil“. Najväčšou chybou mnohých ľudí je to, že sa zmyšľaním podobajú cisárovi Trajanovi. Boha nehľadajú tam, kde On je, ale tam, kde by Ho oni chceli mať. Mnoho ľudí sa od Boha dištancuje len preto, lebo ľudia nie sú schopní vierou prijať to, čo rozumom nedokážu obsiahnuť. Často sa stretávame s názorom, že viera je určená tým, ktorí nevyužívajú svoj rozum, nezmyšľajú logicky a stratili súdnosť. Toto je zavádzajúce tvrdenie, lebo pravá viera je oveľa viac než len názor. Úprimná viera je omnoho viac než mienka človeka, osobný racionálny pohľad na veci a súvislosti, alebo osobné presvedčenie. Lebo takú vieru, ktorá je len určitým názorom, takú vieru majú aj démoni. Pisateľ listu Jakuba to takto podáva: „Aj démoni veria, ale sa desia.“ (Jk 2,19)

Viera nie je výsledkom toho, že človek sa má snažiť zo všetkých síl zmanipulovať svoju myseľ, aby mohol všetko zadefinovať s naprostou presnosťou. Viera je úprimná vtedy, ak je nenúteným, ale prirodzeným dôsledkom poznania Boha, poznaním Jeho lásky a milosti, ktorej sa nám v plnosti času dostalo cez Pána a Spasiteľa Ježiša Krista. Viera nie je nikomu vopred určená. Je prístupná všetkým ľuďom v každom čase a na každom mieste.

Pplk. Ing. Mgr. Jaroslav BALOCKÝ
dekan velít. Poz. síl Trenčín

Nevyhlásená vojna

Boje o Slovensko 1918 – 1920 – to je podtitul knihy *Nevyhlásená vojna* z pera významného českého spisovateľa literatúry faktu Dušana Tomáška. Hovorí o období po 28. októbri 1918, kedy „Národný výbor“ v Prahe vyhlásil Československú republiku, na Slovensku bola 30. októbra 1918 prijatá Martinská deklarácia. Územie Slovenska bolo však stále plne pod kontrolou maďarských úradníkov, policajtov a vojakov.

Autor v tejto súvislosti cituje novembrové pražské Národné listy: „Vojáci, vy všichni, kteří národ náš stavíte nade vše,

vstupovali spoza rieky Moravy na Slovensko prvé vojská práve vzniknutého štátu. Zďaleka nie všade sa stretali s nadšením, ako trebárs v Skalici a Holíči. Nasledovali boje pri Trnave, pri Žiline alebo o Lučenec. Na východnom Slovensku sa sformoval bolševický pokus o Republiku rád vedený Bělom Kunom.

Na tom, že maďarské strana sa snažila udržať si na Slovensku svoje mocenské pozície, nevidí Tomášek z jej strany nič nelogické. No na druhej strane ich prelomenie bolo absolútne základnou podmienkou existencie práve vzniknutej Československej republiky.

Autor vo svojej knihe využíva dobovú tlač a fotografie (viď ilustráciu), správy z ministerských aj obecných archívov, korešpondenciu najvýznamnejších politikov a generálov, ale aj listy bežných vojakov svojim blízkym. Okrem iného podľa Vojenského historického ústavu v Prahe sumarizuje, že v bojoch o Slovensko od 2. novembra 1918 do 14. augusta 1919 padlo na československej strane 39 dôstojníkov a 825 príslušníkov mužstva, 2830 mužov bolo zranených.

D. Tomášek sa na situáciu pozerá z racionálneho nadhľadu, je mu vzdialený nacionalistický podtón alebo preexponovaný sentiment. Aj preto možno knihu *Nevyhlásená vojna*, ktorá vyšla tento rok v pražskom nakladateľstve Epoque a ktorú na Slovensku distribuuje Magnet Press Slovakia, považovať za veľmi vydatenú.

Pavol VITKO

kteří chcete mít celou vlast svobodnou a šťastnou, pojte ještě v poslední hodině války chránit a zachránit Slovensko. Vojáci, do zbraně!“ Takéto apely sú adresované predovšetkým bývalým rakúsko-uhorským vojakom z českých, ale aj slovenských doplňovacích obvodov, ktorí sa vracajú do mierových posádok a čaká ich po vyčerpávajúcej vojne demobilizácia. D. Tomášek píše tiež o mimoriadne významnej úlohe legionárov aj o aktivitách Sokola.

Nevyjasnená hraničná čiara, nejasný vývoj medzinárodnej situácie, vnútorná politická protirečivosť aj v rámci Slovákov, chudoba, rabovanie či pogromy – v takej situácii

Dôchodcovia nelenia

Vojenský dôchodcovia v Leviciach si na august naplánovali dve zaujímavé akcie. Veliteľ mechanizovaného práporu pplk. Milan Slezák prijal 18. augusta 17 členov – jubilantov. Oslavovala sa osemdesiatka, šesťdesiatpäťka, ale aj štyridsaťpäťka. Družné rozhovory, ruže a knižky na pamiatku – také bolo posedenie niekoľkých generácií.

V posledný augustový deň sa konal 3. ročník streleckej súťaže o Putočný pohár predsedu KVD v Leviciach. Strielalo sa v priestoroch TPS Devičany z pištole a samopalu. Medzi pozvanými boli kluby z Martina, Nového Mesta n/V, zo susedného Maďarska, z mesta Rétság, s ktorým má levický klub družnú spoluprácu, družstvo levických dôchodkýň. Dom sociálnych služieb Krškany postavil hneď dve družstvá. Ich zve-

renci vo svojej dielni vytvorili pre víťazov krásnu keramikú. Vyhralo družstvo z Nového Mesta n/V v zložení: Javorčík, Bumbál, Schír, z pištole najlepšie strieľal Jozef Lokaj z Levíc, zo samopalu Levičan Peter Mališka.

rtm. Iris FÜLOPOVÁ

- Drahý, naše deti sú už veľké. Budeme si musieť dávať trochu pozor a nehovoriť pred nimi otvorene. Začínajú už kadečomu rozumieť a kladú potom nepríjemné otázky.

- Aké napríklad?

- Napríklad, prečo som sa za teba vydala.

♦ ♦ ♦

Muž mal už po krk stáleho komandovania od manželky, tak zašiel k psychiatrovi, aby mu pomohol. Psychiater mu poradil, ako si budovať sebavedomie a dal mu knihu o asertivitě. Chlap ju v autobuse cestou domov celú prečítal. Príde domov, vrazí do dverí, pristúpi k manželke, ukáže na ňu prstom a hovorí:

- Odteraz chcem, aby si vedela, že JA som pán v tomto dome a MOJE slovo je zákon! Chcem, aby si mi teraz pripravila dobré jedlo a keď ho zjem, očakávam bohatý dezert. Po večeri mi pripravíš kúpeľ, aby som si mohol oddýchnuť. A po kúpeli, hádaj, kto ma oblečie a učeše?

- Asi niekto z pohrebného ústavu, - odvetí mu žena.

FOTOZAUJÍMAVOSŤ

„Za mrežami“

Nechat sa dobrovoľne ponižovať, triasť sa strachom, zimou a nechať na seba kričať? Klientom jednej lotyšskej spoločnosti, ktorá ponúka „extrémne noci“ vo väzení ako za čias Sovietskeho zväzu, to vôbec čudné nepripadá – a ešte za to platia. Za vysokým plotom v lotyšskom mestečku Liepāja uvidíte ponurú tehlovú stavbu, ktorá takmer 100 rokov plnila úlohu vojenskej námorníckej väznice. Ako sa striedali vlády, tak sa menilo aj použitie tejto budovy. V roku 1905 ju postavili ako vojenskú nemocnicu – tou bola „až“ jeden deň. Hneď v nasledujúci do budovy začali zatvárať vojakov, ktorí sa dopustili priestupkov pri potláčaní revolúcie v spomínanom roku. Miesto za plotom, kde dnes stoja garáže miestnych obyvateľov, je bývalým cintorínom vojakov, ktorí boli zabití na väzenskom dvore.

V predošlých dekádoch sa budova využívala ako väzenie pre Sovietsku armádu a Lotyšské vojenské námorníctvo. Ako spomienka na krutosti, ktoré sa tu odohrávali, je v samotke ponechaný pôvodný nápis väžňa – Izeja no elles (konečne von z pekla). Poslední väzni opustili múry väznice v roku 1997. Dnes sa zmenila na turistickú atrakciu, ktorá je zároveň hotelom. Obyvatelia Liepāja založili výbor na jeho záchranu na čele s odborníkom na cestovný ruch. Skratka výboru v lotyštine je KGB. Okrem nočného pobytu

za mrežami ponúka KGB aj denné návštevy. V tomto prípade strávi klient vo väzení za dva lavy (asi 100 korún) hodinu a pol. V cene je krátke zatvorenie do cely a prechádzka po bývalej ošetrovni. Kto chce, môže si predplatiť nočné „uväznenie“.

Text a foto: **Peter MICHNICA**

7 x odpovedz

1) Medzi sedem divov sveta nepatrí:

- a) hrobka egyptského kráľa Amenemheta III.
- b) Mausólova hrobka
- c) Rhodoský kolos

2. Konštantín a Metod prišli na Veľkú Moravu:

- a) v roku 759
- b) v roku 863
- c) v roku 936

3. Telefónny prístroj vynášiel v roku 1876:

- a) Graham Bell
- b) Albert Einstein
- c) Aurel Stodola

4. Kedy a kde sa uskutočnili prvé novodobé zimné olympijské hry?

- a) v roku 1789 v Neapole
- b) v roku 1896 v Aténach
- c) v roku 1924 v Chamonix

5. V preklade znamená anglické slovo **shotproof**:

- a) krátke spojenie
- b) nepriestrelný
- c) obchod s vojenským materiálom

6. Slovenská republika ako samostatný štát vznikla:

- a) 1. januára 1990
- b) 1. septembra 1992
- c) 1. januára 1993

7. Najnovším prírastkom v americkej výzbroji v Iraku je i odminovacie vozidlo.

Je vyrobené na základe nákladných áut Pererbilt Mack 10 a volá sa:

- a) Renegade
- b) Freedom
- c) Buffalo

SÚDNIČKA

Krivá výpoveď

Vojak v zálohe Michal M. vykonával povinnú vojenskú službu vo VÚ 1038 Kežmarok. V tomto čase ho vyšetrovateľ Okresného úradu justičnej a kriminálnej polície PZ Ružomberok predvolal ako svedka v trestnej veci obvineného Pavla D., stíhaného pre trestný čin týrania blízkej osoby. V úmysle prívodiť tomuto trestné stíhanie pred vyšetrovateľom nepravdivo uviedol, že bol svedkom, ako Pavol v rodinnom dome fyzicky napadol manželku Beátu, pričom ju škrtil, vulgárne jej nadával, vyhrážal sa jej zabitím a spôsobil jej zranenie na krku. Touto výpoveďou prívodil Pavlovi D. trestné stíhanie a na základe tejto svedeckej výpovede bol Pavol D. aj vzatý do väzby 23.10. 2003, z ktorej ho prepustili až 25.11.2003.

Keď si Michal M. uvedomil, čo spôsobil, dňa 6.11.2003 sa opäť dostavil pred príslušného vyšetrovateľa a priznal sa, že to, čo uviedol vo svojej predchádzajúcej výpovedi, nie je pravdou, a že prišiel uviesť veci na pravú mieru: k prvotnej výpovedi ho naviedla jeho sestra Beata, manželka Pavla D. Toto všetko uviedol po predchádzajúcom poučení, že je trestné niekoho ľživo obviniť v úmysle prívodiť mu trestné stíhanie. Bol si teda vedomý toho, že za svoju prvotnú krivú výpoveď bude trestne postihnuteľný.

Vojenský obvodový súd v Banskej Bystrici kvalifikoval potom toto konanie Michala M. ako trestný čin krivej výpovede a nepravdivého znaleckého posudku podľa § 175 ods. 1 písm. a), ale aj ods. 2 Tr. zák., pretože svojím konaním spôsobil obzvlášť závažný následok spočívajúci vo vzatí Pavla D. do väzby. Vzhľadom na poľahčujúce okolnosti prípadu, keďže doposiaľ viedol riadny život a k trestnej činnosti sa doznal, uložil mu trest odňatia slobody na 24 mesiacov s jeho podmieneným odkladom na skúšobnú dobu 30 mesiacov.

plk. JUDr. František KOVÁČ

PRÍBEH

Eskimák!

Vojenská žurnalistika ma prvý raz „oslovila“ koncom 70-tych rokov, keď som nastúpil na ročnú základnú službu do armádneho denníka Obrana ľudu v Prahe. Mal som síce na starosti najmä jazykovú čistotu slovenských textov, ale dostal som priestor aj na vlastnú tvorbu a zažil mnoho zaujímavého. O jednom zážitku som však vtedy radšej nenapísal ani čiarku...

Raz v januári ma hlavný sekretár poslal s akýmsi listom do Dejvíc. Bez nadšenia som si navliekol uniformu (v redakcii nám potichu tolerovali civilný odev) a vyrazil na cestu. List som doručil a popri hoteli Internacionál, v ktorom väčšinou bývali sovietske delegácie a výpravy, som kráčať nazad. Vtom ku mne pristúpil malý škmoók chlapík s výraznými líčnymi kosťami, v krásnej vetrovke a kožušínovej čiapke, a po anglicky sa ma opýtal na cestu do centra.

Čo to na mňa skúšaš? – pomyslel som si. Motáš sa pri Internacionáli, budeš asi Kazach, Uzbek či Tatár z nejakého vlaku družby, a chceš sa hrať na Angličana? Keď som mu však začal po rusky vysvetľovať čo chcel, vyvalil oči a zvolal: „English only, please!“ To ma zarazilo a kostrbatou angličtinou som sa opýtal, odkiaľ vlastne je. „From Anchorage, Alaska!“ – odvetil hrdó a mňa začali obchádzať mráky. „Ale, to sú predsa USA...“ – hlesol som priškrtené. „Áno, ja som americký Eskimák!“ – potvrdil.

No, zbohom! Už len to mi chýbalo! „Kontakt s nepriateľským cudzincom“ – tak sa to vtedy kvalifikovalo. A navyše v centre ostro sledovanej vojenskej štvrte! V redakcii som sa zdôveril dvom kolegom – podplukovníkom, s ktorými som zdieľal kanceláriu. Starší, bývalý aktívny pilot, sa len usmial a mávol rukou. Druhý, tiež pôvodom od letectva, ale skôr úradník, očividne stípol a odporučil: „To musíš okamžite hlásiť kontrabráchčum!“ Akože vojenskej kontrarozviedke, lebo taký bol predpis.

Ibaže mne sa podobné „známosti“ nadväzovať nechcelo. Najmenej dva dni som chodil ako v tranze, v predtuche železok ma svrbeli zápästia a pri každom zaklopaní na dvere sa o mňa pokúšal infarkt! Nakoniec sa nestalo nič! Použiť však túto príhodu ako námet na fejtón by v tom čase asi nebolo najmärejšie...

PhDr. Ján DOLINAY

Autor výroku: M. F. Dostojevskij	obec v okrese Košice	draslo, salajka (chem.)	OBRANA	2	opica (zried.)	schytilo, chytlo, schmatlo (nár.)	nezákonne prípravuje o majetok	lebo (bás.)	druh zběhovca, po česky	Pomôcky: Oláh, tan, Eaens, lärm, édesit, yva	zlorečil, preklnal	asýrsky boh mesta Eridu	British South Africa	tibetský hovädzí dobytok (pów.)
iniciály herca Pántika			4							1 meno Bernoláka				
autonómna oblasť (skr.)			znova hovorila to isté											
			ovocný strom											
halda, veľká kopa (slamy)					chem. zn. prazeodýmu			stá				keď		
					očarí			katov pomocník				štát. kráľovstvo v Himalájach		
veslo pre nepárovú loď					ostrihom. arcibiskup				jap. ploš. miera				roztoky na namáčanie koží	sladiť, po maďarsky
					test clock (skr.)				športová taška					
5														
Autor: Vojtech Kúkoľ	pomenovanie, názov	ráčia			má meniny 8.3.						mravný poklesok			
		dnešný deň			zovretá ruka						Karolína (dom.)			
rímske číslo 1500			Klub zdrav. postihnutých			všetko v poriadku				prelamuje				
			úder mečom			rádiotechn. uzol (skr.)				usadenina na dne				
bytie, podstata veci (z lat.)					huk po nemecky				vec veľkých rozmerov					
					ozn. liet. Mexika				skr. valuty					
3														
hriadelik					jemne, ľahko klopkalo							akí (hovor.)		
												Yukon Territory (skr.)		

Bombardér B-1B v Moskve

Nadzvukový strategický bombardér B-1B navrhli na prieniky do sovietskeho vzdušného priestoru. Prvýkrát však zavítal na ruské územie až tento rok v auguste, na aerosalón MAKS 2005, ktorého dejiskom bolo letisko Žukovskij pri Moskve.

Základňa slúžila počas studenej vojny ako prísne tajné testovacie stredisko. Veľké hangáre ukrývali nové stroje pred americkými špiónážnymi družicami. Testovacie lety vykonávali v pauzách medzi „návštevami“ satelitov. Teraz sa na letisku Žukovskij predviedli bývalí nepriatelia. Z USA prileteli dva bombardéry B-1B v spoločnosti stíhačiek F-15 a F-16 a tankovacích lietadiel.

Na svojom aerosalóne sa však najviac chceli predviesť Rusi. Prezident Vladimir Putin sa zúčastnil na podpísaní kontraktu s Indiou na licenčnú výrobu leteckého motora ruskej spoločnosti NPO Saturn a potom nasadol do strategického bombardéra Tu-160. Nadzvukový stroj s Putinom na palube sa spolu s dvomi ďalšími Tu-160 podieľal na cvičných strelbách novej strely s plochou dráhou letu pri severoruskej Vorkute. Po doplnení paliva počas letu pristál „prezidentský špeciál“ v Murmansku.

Miroslav BARIČ

Foto: USAF

Ohlas z USA

Po 60 rokoch na Duklu

Najkrajšou odmenou pre novinára je pozitívny ohlas na jeho prácu. Ak ten priletí až spoza oceána, to je „zlatá medaila“. Takú symbolicky dostal riaditeľ VIA Miroslav Minár, ktorý režíroval májovú Štafetu víťazstva z Dukly do Bratislavy. Napísal mu Joseph Kenney, podplukovník armády USA v zálohe, ktorého svokor, John Kulhan, náš krajan z USA, bojoval o Duklu. O oslavách na Dukle sa dozvedel od potomka našich krajanov Vladimíra Baumgartena, o ktorom sme písali v júnovom čísle OBRANY a ktorého vyspovedal aj Slovenský rozhlas. Svokrov osud podporel vojnovými fotografiami a vyznamenaním Československého vojnového kríža 1939, ktoré dostal od Ludvíka Svobodu v roku 1947, rok pred emigráciou do USA. Výsledkom príkladnej novinárskej aktivity je účasť Jána Kulháňa, jedného z mála žijúcich pamätníkov, na októbrových oslavách Karpatsko – duklianskej operácie. Na pamätné miesta sa vráti po 61 rokoch... (mk)

Armádny magazín
v Slovenskej televízii

PROFESIONÁL

bude v októbri odvysielaný
v týchto termínoch: **7., 14., 21.
a 28. októbra** - zakaždým od
19.55 hod. na Dvojke.

Plná poľná

Rozhlasová relácia **Plná poľná**, i keď už polstoročná, je stále svieža relácia o vojakoch a nielen pre vojakov. Každý piatok sa na vás o 21.05 h tešia na najpočúvanejšej stanici Rádio Slovensko Miroslav Minár, Bernard Roštecký a Petra Repková.

Ukáž sa

www.profesionalnaarmada.sk
infolinka 0800 11 24 11